

Державний торговельно-економічний університет
Кафедра міжнародного менеджменту

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

«ОРГАНІЗАЦІЯ ЕКСПОРТУ МЕТАЛУРГІЙНОЇ ПРОДУКЦІЇ ДО ЛИТВИ»
(за матеріалами ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг»)

Студентки 4 курсу, 3 групи,
спеціальності 073 «Менеджмент»
спеціалізації «Менеджмент
зовнішньоекономічної діяльності»

Матвієнко Дар'я
Андріївна

Науковий керівник:
к.е.н., доцент

Прохорова
Марина Едуардівна

Гарант освітньої
Програми «Менеджмент»
зовнішньоекономічної діяльності»

П'янкова
Оксана Василівна

Київ 2022

Державний торговельно-економічний університет

Факультет міжнародної торгівлі та права

Кафедра міжнародного менеджменту

Освітній ступінь бакалавр

Спеціальність менеджмент

Спеціалізація / освітня програма менеджмент зовнішньоекономічної діяльності

Затверджую

Зав. кафедри міжнародного менеджменту

Т.М. Мельник

« ____ » _____ 20 ____ р.

Завдання

на випускню кваліфікаційну роботу (проект) студентіві

Матвієнко Дар'я Андріївна

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема випускної кваліфікаційної роботи (проекту)
ОРГАНІЗАЦІЯ ЕКСПОРТУ МЕТАЛУРГІЙНОЇ ПРОДУКЦІЇ ДО ЛИТВИ (за матеріалами ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг»)

Затверджена наказом ректора від «20» грудня 2021 р. №4205

2. Строк здачі студентом закінченого роботи (проекту) 03.06.2022

3. Цільова установка та вихідні дані до роботи (проекту)

Мета роботи (проекту)

Проаналізувати організацію експорту металургійної продукції до Литви та запропонувати шляхи удосконалення.

Об'єкт дослідження

Процес організації експорту металургійної продукції до Литви (за матеріалами ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг»)

Предмет дослідження

Механізм організації експорту металургійної продукції до Литви (за матеріалами ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг»)

4. Перелік графічного матеріалу

Випускна кваліфікаційна робота ілюстрована 21 таблицями, 16 рисунками

5. Зміст випускної кваліфікаційної роботи (проекту) (перелік питань за кожним розділом)

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ДОСЛІДЖЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТА ЗЕД ПАТ «АРСЕЛОРМІТТАЛ КРИВИЙ РІГ»

1.1. Оцінка виробничо-господарської діяльності, фінансового стану та сукупного доходу ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг»

1.2. Аналіз експортної діяльності ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг»

Висновки до розділу 1

РОЗДІЛ 2. ОБҐРУНТУВАННЯ ВИБОРУ ПОТЕНЦІЙНОГО РИНКУ ДЛЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ЕКСПОРТУ МЕТАЛУРГІЙНОЇ ПРОДУКЦІЇ

2.1. Визначення основних тенденцій розвитку світового ринку металургійної продукції

2.2. Оцінка перспектив результативності експортної поставки до Литви

Висновки до розділу 2

РОЗДІЛ 3. РЕАЛІЗАЦІЯ УПРАВЛІНСЬКОГО РІШЕННЯ ЩОДО ЕКСПОРТУ МЕТАЛУРГІЙНОЇ ПРОДУКЦІЇ ПАТ «АРСЕЛОРМІТТАЛ КРИВИЙ РІГ»

3.1. Організаційне забезпечення здійснення експорту ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг» до Литви

3.2. Прогнозна оцінка результативності експортної поставки до Литви

Висновки до розділу 3

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

6. Календарний план виконання роботи (проекту)

№ пор.	Назва етапів випускної кваліфікаційної роботи (проекту)	Строк виконання етапів роботи	
		за планом	фактично
	Затвердження плану випускних кваліфікаційних робіт у наукових керівників	11.02.2022	11.02.2022
	Подача науковому керівнику 1-го розділу	15.04.2022	15.04.2022
	Подача науковому керівнику 2-го розділу	01.05.2022	01.05.2022
	Подача науковому керівнику 3-го розділу	13.05.2022	13.05.2022
	Подача науковому керівнику доопрацьованої роботи	25.05.2022	25.05.2022
	Попередній захист	01.06.2022	01.06.2022
	Подача роботи завідувачу кафедри	03.06.2022	03.06.2022

7. Дата видачі завдання «1» лютого 2022р.

8. Науковий керівник випускної кваліфікаційної роботи (проекту)

Прохорова Марина Едуардівна

(прізвище, ініціали, підпис)

Керівник проектної групи
(гарант освітньої програми)

П'янова О.В.

(прізвище, ініціали, підпис)

10. Завдання прийняв до виконання студент

Матвієнко Д.А.

(прізвище, ініціали, підпис)

11. Відгук наукового керівника випускної

кваліфікаційної роботи (проекту)

Тема випускної кваліфікаційної роботи «ОРГАНІЗАЦІЯ ЕКСПОРТУ МЕТАЛУРГІЙНОЇ ПРОДУКЦІЇ ДО ЛИТВИ (за матеріалами ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг)» є актуальною, оскільки орієнтація вітчизняних підприємств на зовнішні ринки є значним важелем розвитку національної економіки за умов сприятливої зовнішньої кон'юнктури. Актуальність дослідження зумовлена необхідністю визначення проблем, особливостей і наслідків стратегічних перетворень у металургійній промисловості України в контексті сучасних глобальних технікотехнологічних і соціально-економічних трансформацій під впливом постійного вдосконалення та всеохоплюючого впровадження «розумних» рішень і технологій.

Позитивним у роботі є те, що студентка зробила аналіз експортної діяльності ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг» та провела діагностику конкурентного середовища, що стало інформаційною базою для написання розділу 2 випускної кваліфікаційної роботи, в якому оцінки перспектив результативності експортної поставки до Литви.

Написання випускної кваліфікаційної роботи супроводжувалося використанням різноманітних методів серед яких метод теоретичного узагальнення, порівняння, графічного та статистичного аналізу.

Автором проаналізоване організаційне забезпечення здійснення експорту ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг» до Литви та зроблена прогностична оцінка результативності експортної поставки до Литви.

Викладені матеріали демонструють вміння Матвієнко Д.А. узагальнювати матеріали літературних джерел і практичного досвіду діяльності, пов'язану з тематикою дослідження.

Усі висновки зроблені автором самостійно та обґрунтовані. Також робота носить практичний характер.

У цілому випускна кваліфікаційна робота відповідає вимогам і може бути допущена до захисту.

Науковий керівник випускної кваліфікаційної роботи (проекту)

(підпис, дата)

Відмітка про попередній захист

12. Висновок про випускну

(ПІБ, підпис, дата)

кваліфікаційну роботу (проект)

Випускна кваліфікаційна робота (проект) студента може бути допущена до захисту екзаменаційній комісії.

Матвієнко Д.А.

(прізвище, ініціали, підпис)

Гарант освітньої програми

Завідувач
кафедри

П'янова О.В.

(прізвище, ініціали, підпис)

Мельник Т. М.

(прізвище, ініціали, підпис)

« _____ » 20 ____ р.

АНОТАЦІЯ

Матвієнко Д.А. «ОРГАНІЗАЦІЯ ЕКСПОРТУ МЕТАЛУРГІЙНОЇ ПРОДУКЦІЇ ДО ЛИТВИ (за матеріалами ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг», м. Кривий Ріг)». Рукопис.

Випускна кваліфікаційна робота за спеціальністю «Менеджмент» спеціалізацією «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності». Київський національний торговельно-економічний університет, Київ, 2022.

Випускну кваліфікаційну роботу присвячено практичним аспектам дослідження діяльності суб'єкта ЗЕД ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг», що передбачає: оцінка виробничо-господарської діяльності, фінансового стану та сукупного доходу ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг», аналіз експортної діяльності даного підприємства, визначення основних тенденцій розвитку світового ринку металургійної продукції, оцінка перспектив результативності експортної поставки до Литви, організаційне забезпечення здійснення експорту ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг» до Литви, прогнозна оцінка результативності експортної поставки до Литви.

Ключові слова: суб'єкт ЗЕД, експорт, організація експорту металургійної продукції, металургійна продукція, експорт до Литви.

SUMMARY

Matvienko D.A. "ORGANIZATION OF EXPORT OF METALLURGICAL PRODUCTS TO LITHUANIA (based on materials of PJSC "ArcelorMittal Kryvyi Rih", Kryvyi Rih)". Manuscript.

Graduation thesis in the specialty "Management" specialization "Management of foreign economic activity". Kyiv National University of Trade and Economics, Kyiv, 2022.

The final qualifying work is devoted to practical aspects of research of the subject of foreign economic activity of PJSC "ArcelorMittal Kryvyi Rih", which includes: assessment of production and economic activity, financial condition and total income of PJSC "ArcelorMittal Kryvyi Rih", analysis of export activity of this enterprise. world market of metallurgical products, assessment of prospects for the effectiveness of export supplies to Lithuania, organizational support for the export of PJSC "ArcelorMittal Kryvyi Rih" to Lithuania, forecast assessment of the effectiveness of exports to Lithuania.

Key words: subject of foreign economic activity, export, organization of export of metallurgical products, metallurgical products, export to Lithuania.

ІЛЮСТРАТИВНИЙ МАТЕРІАЛ

ДО ВИПУСКНОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

на тему:

ОРГАНІЗАЦІЯ ЕКСПОРТУ МЕТАЛУРГІЙНОЇ ПРОДУКЦІЇ ДО ЛИТВИ»

(за матеріалами ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг»)

Студентки 4 курсу, 3 групи,
спеціальності 073 «Менеджмент»,
спеціалізації «Міжнародний
менеджмент»

Науковий керівник
кандидат економічних наук,
доцент кафедри міжнародного
менеджменту

підпис

Матвієнко
Дар'ї
Андріївни

підпис

Прохорова
Марина
Єдуардівна

Київ 2022

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ДОСЛІДЖЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТА ЗЕД ПАТ «АРСЕЛОРМІТТАЛ КРИВИЙ РІГ».....	6
1.1. Оцінка виробничо-господарської діяльності, фінансового стану та сукупного доходу ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг».....	6
1.2. Аналіз експортної діяльності ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг».....	20
РОЗДІЛ 2. ОБҐРУНТУВАННЯ ВИБОРУ ПОТЕНЦІЙНОГО РИНКУ ДЛЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ЕКСПОРТУ МЕТАЛУРГІЙНОЇ ПРОДУКЦІЇ.....	27
2.1. Визначення основних тенденцій розвитку світового ринку металургійної продукції.....	27
2.2. Оцінка перспектив результативності експортної поставки до Литви.....	41
РОЗДІЛ 3. РЕАЛІЗАЦІЯ УПРАВЛІНСЬКОГО РІШЕННЯ ЩОДО ЕКСПОРТУ МЕТАЛУРГІЙНОЇ ПРОДУКЦІЇ ПАТ «АРСЕЛОРМІТТАЛ КРИВИЙ РІГ».....	50
3.1. Організаційне забезпечення здійснення експорту ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг» до Литви.....	50
3.2. Прогнозна оцінка результативності експортної поставки до Литви.....	54
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.....	60
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	62
ДОДАТКИ	

ВСТУП

Актуальність теми. Реалізація інноваційної моделі розвитку України передбачає необхідність ефективного використання різних форм інтеграції у глобальний ринок вітчизняних підприємств. Нагромаджений людський капітал, науково-виробничий потенціал дають підстави стверджувати про доцільність і можливість експорту продукції. Заходи щодо стимулювання експортної діяльності об'єктивно спрямовані на зниження собівартості продукції, підвищення її якості та конкурентоспроможності.

Міжнародний ринок є надзвичайно містким, що створює значні перспективи для підприємств, але одночасно висуває і додаткові вимоги до керівництва. Експортна політика підприємства потребує специфічного підходу до підтримання конкурентоспроможності продукції та фірми безпосередньо як з кількісних, так і з якісних параметрів і більш старанного дотримання принципів і методів маркетингу.

Зовнішньоекономічна діяльність більшості підприємств носить стихійний характер, не відзначається стабільністю та логічною впорядкованістю, що значно послаблює їх конкурентні переваги на міжнародних ринках. Ключовим напрямом усунення вказаних вище негативів має стати формування стратегії розвитку зовнішньоекономічної діяльності, що дасть змогу підприємствам адекватно реагувати на коливання ринкової кон'юнктури і максимально ефективно використовувати існуючі резерви розширення власної ніші на ринку.

Експорт металургійної продукції України, являється вагомою частиною всього вітчизняного товарного експорту. Даний вид діяльності дозволяє утримувати понад 200 тис. робочих місць і робить вагомий, стратегічно важливий внесок в економіку України. В умовах сьогодення на ринку металопродукції виникає необхідність використання підприємствами сучасних методів та підходів ведення господарської діяльності.

На сьогодні є багато методів подолання перешкод у виході підприємства на міжнародний ринок та організації експортної та експортної діяльності. Вони

представлені в роботах таких авторів, як: Є. К. Бабець, О. В. Баула, О. І. Вівчар, К. І. Іванченко, М. І. Іванченко, М. Г. Луцький, В. М. Марченко та ін.

Різні аспекти проблеми підприємств металургійного комплексу досліджуються в роботах: Кулицький С., Чернобровкін С., питання впливу глобалізації на рівень розвитку промислового комплексу в своїх роботах розглядають Тельнова Г., Макогон Ю., Ткаченко О., а також зарубіжні вчені: Schwab K., Hersh A., Bobenic T.. Викладене вище зумовило вибір теми дослідження та постановку її мети.

Метою випускної кваліфікаційної роботи є аналіз організації експорту металургійної продукції до Литви.

Для досягнення поставленої мети даної роботи необхідно було виконати такі завдання:

- надати оцінку виробничо-господарській діяльності, фінансовому стану та сукупному доходу ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг»;
- проаналізувати експортну діяльність ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг»;
- визначити основні тенденції розвитку світового ринку металургійної продукції;
- надати оцінку перспектив результативності експортної поставки до Литви;
- розглянути організаційне забезпечення здійснення експорту ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг» до Литви;
- запропонувати прогностичну оцінку результативності експортної поставки до Литви.

Об'єктом дослідження є процес організації експорту металургійної продукції до Литви ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг».

Предметом дослідження є механізм організації експорту металургійної продукції до Литви (за матеріалами ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг»)

Методи дослідження. При проведенні дослідження було використано такі методи як фінансово-економічного аналізу (визначення поточного стану фінансових показників підприємства), експертних оцінок (для визначення конкурентоспроможності підприємства серед інших українських експортерів),

аналізу факторів прямого та непрямого впливу (визначення чинників, які найбільше впливають на функціонування підприємства), метод ефективної конкуренції (оцінки конкурентних позицій та переваг підприємства за аналізом його основних фінансових показників), SWOT-аналізу (визначення сильних та слабких сторін, можливостей та загроз, а також виявлення потенціалу, що виникає у зв'язку з цими 4 показниками), метод порівняння (порівняння: компанії ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг» з іншими підприємствами-експортерами та виявлення переваг; контрактних цін компаній-експортерів з світовими та українськими, умов контрактів).

Інформаційну базу дослідження склали: економічна література і періодичні видання, матеріали органів державної статистики України, програми розвитку підприємства, а також результати досліджень, виконаних автором.

Практична значущість одержаних результатів. Висновки та рекомендації роботи можуть знайти конкретну реалізацію в діяльності ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг» в частині пропозицій реалізації управлінського рішення щодо експорту підприємства металургійної продукції до Литви.

Випускна кваліфікаційна робота має наступну структуру: вступ, три розділи, висновки та пропозиції, список використаних джерел, який містить 36 найменування та додатки. Обсяг роботи складає 65 сторінок.

РОЗДІЛ 1. ДОСЛІДЖЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТА ЗЕД ПАТ «АРСЕЛОРМІТТАЛ КРИВИЙ РІГ»

1.1. Оцінка виробничо-господарської діяльності, фінансового стану та сукупного доходу ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг»

Об'єктом дослідження є Публічне Акціонерне Товариство «Арселорміттал Кривий Ріг». Діяльність підприємства регулюється Господарським Кодексом України, Кодексом законів про працю України, статутом організації, установчим договором, протоколами ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг» та іншим чинним законодавством.

ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг» код ЄДРПОУ 24432974, місцезнаходження 50095, Дніпропетровська область, м. Кривий Ріг, вулиця Орджонікідзе, будинок 1. Дата державної реєстрації 8 квітня 2004 року.

Основні види діяльності:

- 24.10 Виробництво чавуну, сталі та феросплавів;
- 07.10 Добування залізних руд;
- 09.10 Виробництво коксу та коксопродуктів;
- 43.29 Інші будівельно-монтажні роботи;
- 85.32 Професійно-технічна освіта;
- 85.59 Інші види освіти, н.в.і.у.;
- 86.10 Діяльність лікарняних закладів;
- 46.90 Неспеціалізована оптова торгівля;
- 47.25 Роздрібна торгівля напоями в спеціалізованих магазинах.

ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг» являє собою металургійний комбінат, займає лідируючі позиції серед найбільших підприємств гірничо-металургійного комплексу України і є частиною міжнародної корпорації АрселорМіттал – виробника сталі №1 в світі та одного за найбільших іноземних інвесторів країни. ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» - підприємство з повним металургійним циклом, яке включає коксохімічне виробництво, гірничодобувне

виробництво (відкриті розробки та підземне видобування руди) і металургійне виробництво, у складі якого діють аглодомений, сталеплавильний та прокатний департаменти. Криворізький залізрудний басейн є унікальним по запасам залізної руди, територіальному місцезнаходженню, розвитку транспортних комунікацій, розміщенню споживачів його продукції. Основним напрямком розвитку комбінату є орієнтація на інтенсивний шлях розвитку за рахунок вкладання коштів у науково-дослідницьку та дослідно-конструкторську роботу, впровадження нової техніки, використання передових технологій видобутку руди. Також комбінат впроваджує сучасну енергозберігаючу технологію на усіх етапах видобутку та переробки залізної руди (обігрів стволів, робота підйомних машин, потужних компресорів стислого повітря, вентиляторів, водяних насосів).

ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» самостійно здійснює свою господарську діяльність на підставі самоокупності та самофінансування, виходячи з кон'юнктури ринку та підписаних угод. Також самостійно визначає потреби у ресурсах, сировині, матеріалах і купує їх у юридичних осіб та громадян як за готівку так і по безготівковому розрахунку без обмеження виплат.

Для більш детальної оцінки ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг» наведено організаційну структуру підприємства на рис. 1.1.

Рисунок 1.1. Структура підприємства ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг»

Джерело: побудовано автором на основі [16]

Структура підприємства свідчить про те, що дане підприємство має лінійно-функціональний тип. Цей тип являє собою комбінацію лінійної та функціональної структур. В основу такої структури покладено принцип розподілення повноважень і відповідальності за функціями та прийнятті рішень по вертикалі.

Головним показником результатів господарської діяльності товариства є чистий прибуток, утворений у встановленому законом порядку, з відрахуванням встановлених законом податків.

Аналіз майна підприємства здійснюється на основі агрегованого балансу підприємства та структури і динаміки оборотних активів. Аналіз майна підприємства передбачає проведення аналізу складу майна та його структури, вивчення джерел формування майна, зміни складових майна і джерел його формування. Експрес-аналіз фінансової звітності підприємства ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг» почнемо з оцінки майна підприємства і джерел його утворення (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Оцінка структури і динаміки майна підприємства ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг», тис. грн.

Показник	2017	Питома вага, %	2018	Питома вага, %	2019	Питома вага, %	2020	Питома вага, %	2021	Питома вага, %	Відхилення (+), тис.грн.		Темп приросту, %	
											2020/ 2019	2021/ 2020	2020/ 2019	2021/ 2020
1. Необоротні активи														
Нематеріальні активи	1989	0,5	2486	0,5	2561	0,5	3347	0,5	52683	6,3	786	49336	130,7	1574,0
Основні засоби	394629	91,1	439908	94,9	400552	75,8	649988	98,3	595627	71,2	249436	-54361	162,3	91,6
Інші фінансові інвестиції	0	0	0	0	0	0	0	0	182184	21,8	0	182184	-	-
Усього за розділом I	433019	41,2	463264	42,2	528591	41,4	661211	38,1	836220	37,3	132620	175009	125,1	126,5
2.Оборотні активи														
Запаси	169524	27,4	188085	29,7	207076	27,7	356252	33,2	535007	37,9	149176	178755	172,0	150,2
Дебіторська заборгованість за товари	236814	38,3	173504	27,4	254709	34,1	247558	23,1	416057	29,5	-7151	168499	97,2	168,1
Дебіторська заборгованість за розрахунками	14324	2,3	15352	2,4	64936	8,6	87260	8,1	27948	1,9	22324	-59312	134,4	32,0
Інша поточна дебіторська заборгованість	27844	4,5	26712	4,2	8358	1,1	40662	3,8	111710	7,9	32304	71048	486,5	274,7
Грошові кошти	142915	23,1	217476	34,3	180209	24,1	310405	28,9	56982	4,04	130196	-253423	172,2	18,4

Продовження табл. 1.1

Усього за розділом 2	617758	58,8	633731	57,8	746803	58,6	1072420	61,9	1408576	62,7	325617	336156	143,6	131,3
Баланс	1050777	100,0	1096995	100,0	1275394	100,0	1733631	100,0	2244796	100,0	458237	511165	135,9	129,5

Джерело: розраховано автором за даними ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг»

В структурі активів ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг» 37,3% приходить на необоротні активи, решта оборотні (в основному запаси та дебіторська заборгованість). У 2018 році необоротні активи збільшилась на 30 245 тис. грн., за рахунок зростання основних засобів. В 2019 році необоротні активи зростають на 65327 тис. грн. за рахунок зростання у 9 разів незавершених капітальних інвестицій. У 2020 році необоротні активи зросли лише на 786 тис. грн. і у 2021 році – на 49336 тис. грн., переважно за рахунок інших фінансових інвестицій. Необоротні активи підприємства станом на кінець 2021 року формувались переважно основними засобами (71,2% необоротних активів) та іншими фінансовими інвестиціями (21,8%).

Аналіз динаміки оборотних активів показав наступне: оборотні активи ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг» формуються в основному запасами і дебіторської заборгованістю. Обсяг запасів зростає протягом всього аналізованого періоду, що пояснюється нарощуванням виробничої потужності підприємства, і станом на кінець 2021 року їх розмір складав 535007 тис. грн., або 38% оборотних активів.

Дебіторська заборгованість підприємства складала 39% оборотних активів на кінець 2021 року. Найбільшу питому вагу займає дебіторська заборгованість за товари, послуги, найменшу – дебіторська заборгованість за розрахунками.

Протягом 2017-2020 рр. ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг» накопичувало на рахунках значні грошові кошти – 23-35% оборотних активів, лише у 2021 році їх обсяг скоротився на 253423 тис. грн. (до 56982 тис. грн., або 4% оборотних активів).

Графічно структуру активів ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг» зображено на рис. 1.2.

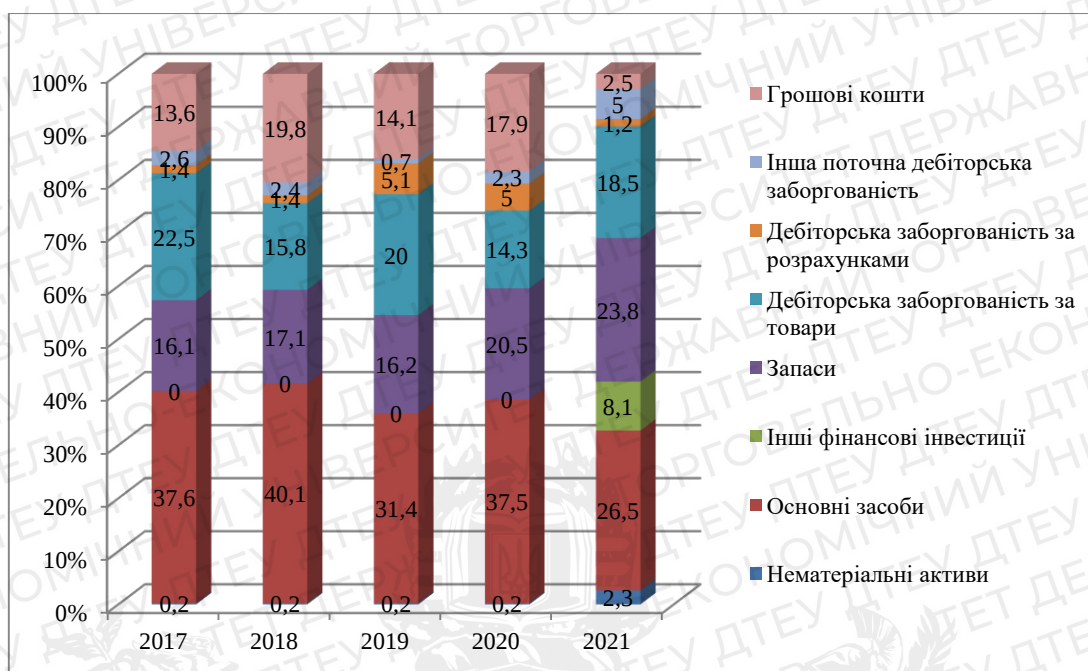

Рисунок 1.2. Структура активів ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг» протягом 2017-2021 рр., %

Джерело: побудовано автором на основі [16]

Аналізуючи питому вагу статей балансу, можна говорити про те, що найбільшу частку мають оборотні активи – 58,8 % в 2017 році, 57,8 % в 2018 році, 58,6 % в 2019 році, 61,9 % в 2020 році і 62,7 % в 2021 році, причому спостерігається їх зростання протягом останніх років.

Показники рентабельності підприємства показані в табл. 1.2.

Таблиця 1.2

Аналіз показників рентабельності ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг»

Показник	2017	2018	2019	2020	2021	Відхилення		Темп росту, %	
						2020/ 2019	2021/ 2020	2020/ 2019	2021/ 2020
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1. Чистий прибуток, тис.грн.	44527	96791	200243	295955	383686	95712	87731	147,8	129,6
2. Чистий дохід від реалізації, тис.грн.	739020	928917	1169746	1200072	1711495	30326	511423	102,6	142,6
3. Сума активів, тис.грн.	1050777	1096995	1275394	1733631	2244796	458237	511165	135,9	129,5
4. Сума власного капіталу, тис.грн.	601732	696155	896393	1308148	1691834	411755	383686	145,9	129,3
5. Сума позиченого капіталу, тис.грн.	449045	400840	379001	425483	552962	46482	127479	112,2	129,9
6. Разом витрати підприємства, тис.грн.	780113	821546	957017	1099049	1533473	142032	434424	114,8	139,5

Продовження табл. 1.2

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
7. Валова рентабельність продаж (1/2*100%)	6,0	10,4	17,1	24,7	22,4	1,4	-2,2	144,1	90,9
8. Рентабельність активів (1/3*100%)	4,2	8,8	15,7	17,1	17,1	1,1	0,0	108,7	100,1
9. Рентабельність власного капіталу (1/4 *100%)	7,4	13,9	22,3	22,6	22,7	1,0	0,1	101,3	100,2
10. Рентабельність позиченого капіталу (1/5*100%)	9,9	24,1	52,8	69,6	69,4	1,3	-0,2	131,7	99,8
11. Рентабельність продукції (1/6*100%)	5,7	11,8	20,9	26,9	25,0	1,3	-1,9	128,7	92,9

Джерело: розраховано автором за даними ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг»

Отже, оскільки діяльність підприємство є прибутковою, то і показники рентабельності є позитивними. Зокрема, в 2021 році валова рентабельність ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг» складає 22,4%, і в порівнянні з 2017 роком зросла у 3,7 рази. Відповідне зростання показують і решта показників рентабельності.

Аналіз джерел утворення майна підприємства проведено в таблиці 1.3.

Таблиця 1.3

Аналіз динаміки та структури джерел утворення майна підприємства ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг», тис. грн.

Показник	2017	Питома вага, %	2018	Питома вага, %	2019	Питома вага, %	2020	Питома вага, %	2021	Питома вага, %	Відхилення (+-), тис.грн.		Темп приросту, %	
											2020 / 2019	2021 / 2020	2020/ 2019	2021/ 2020
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Власний капітал														
Статутний капітал	179528	29,8	179528	25,8	179528	20,0	179528	13,7	179528	10,6	0	0	100,0	100,0
Додатковий капітал	308559	51,3	402079	57,8	494203	55,1	730667	55,9	1012216	59,8	236464	281549	147,8	138,5
Резервний капітал	15000	2,5	19943	2,9	24783	2,8	34883	2,7	49883	2,9	10100	15000	140,8	143,0
Нерозподілений прибуток	98645	16,4	94605	13,6	197879	22,1	363070	27,8	450207	26,6	165191	87137	183,5	124,0
Усього за розділом 1	601732	57,3	696155	63,5	896393	70,3	1308148	75,5	1691834	75,4	411755	383686	145,9	129,3
Довгострокові зобов'язання														
Усього за розділом 2	11116	1,1	0	0,0	0	0,0	0	0,0	6873	0,3	0	6873	-	-
Поточні зобов'язання														
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	398553	91,0	334880	83,5	321488	84,8	391931	92,1	480898	88,1	70443	88967	121,9	122,7
Поточні зобов'язання за розрахунками з бюджетом	8025	1,8	10188	2,5	17086	4,5	20073	4,7	26669	4,9	2987	6596	117,5	132,9

Продовження табл. 1.3

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
зі страхування	880	0,2	852	0,2	616	0,2	773	0,2	882	0,2	157	109	125,5	114,1
з оплати праці	1887	0,4	2022	0,5	1978	0,5	2703	0,6	2817	0,5	725	114	136,7	104,2
Інші поточні зобов'язання	2833 3	6,5	34328	8,6	17141	4,5	1051	0,2	2386 4	4,4	- 1609 0	2281 3	6,1	2270,6
Усього за розділом 3	4379 29	41,7	40084 0	36, 5	37900 1	29,7	42548 3	24, 5	5460 89	24, 3	4648 2	1206 06	112,3	128,3
Баланс	1050 777	100,0	10969 95	100 ,0	12753 94	100, 0	17336 31	100 ,0	2244 796	100 ,0	4582 37	5111 65	135,9	129,5

Джерело: розраховано автором за даними ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг»

Як видно з поданої таблиці, спостерігається наступна динаміка власного капіталу: сума статутного капіталу залишається сталою на протязі всього аналізованого періоду (179528 тис. грн.), додатковий капітал в 2017-2021 рр. зростає з 308559 тис. грн. в 2017 році до 1012216 тис. грн. у 2021 році, та становить майже 60% власного капіталу підприємства. Діяльність підприємства є прибутковою внаслідок чого зростає сума нерозподіленого прибутку з 98645 тис. грн. у 2017 році до 450207 тис. грн. в 2021 році. Таким чином, власний капітал зростає в 2021 році на 383686 тис. грн. або 29 % і становить на кінець року 75,4% валюти балансу.

Обсяг довгострокових зобов'язань підприємства є незначним (менше 1% валюти балансу), спостерігається тільки в 2017 році та 2021 році і складається з відстрочених податкових зобов'язань в сумі 6762 тис. грн. та інших довгострокових зобов'язань в суму 111 тис. грн.

Поточні зобов'язання ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг» формуються переважно з кредиторської заборгованості. Зокрема, кредиторська заборгованість за товари, роботи і послуги в 2017-2021 рр. складає 85-90% поточних зобов'язань підприємства. В 2020 році її розмір складає 391931 тис. грн. або 88% поточних зобов'язань, Протягом 2021 року її обсяг зріс на 88967 тис. грн. – до 480898 тис. грн. Поточні зобов'язання за розрахунками з бюджетом в 2021 році складають близько 5% поточних зобов'язань і протягом року зросли на 6596 тис. грн. – до 26669 тис. грн. Поточні зобов'язання з страхування та оплати праці в 2021 році становили лише 0,2 та 0,5% поточних зобов'язань. Інші поточні зобов'язання в 2021 році зросли на 22813 тис. грн. і склали 23864 тис. грн., або 4,4% поточних зобов'язань. Всього поточні зобов'язання збільшились в 2021 році на 120606 тис.

грн. або 28,3 %. Графічно структуру пасивів ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг» зображено на рис. 1.3.

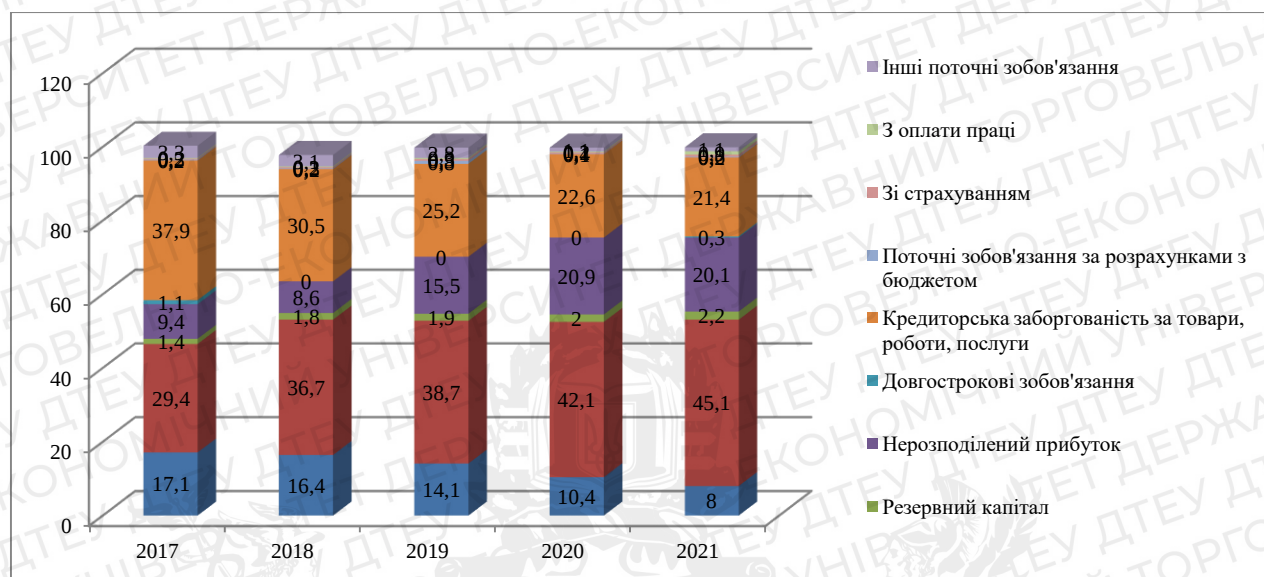

Рисунок 1.3. Структура пасивів ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг» за 2017-2021 рр., %

Джерело: побудовано автором на основі [16]

Отже бачимо, що в складі джерел утворення майна найбільшу питому вагу має власний капітал – в 2017 році – 57,3 %, в 2018 році – 63,5 %, в 2019 році – 70,3 %, в 2020 році – 75,5 %, в 2021 році – 75,4 %, що сформований в основному за рахунок статутного капіталу, додаткового капіталу та нерозподіленого прибутку. На основі «Звіту про фінансові результати» підприємства ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг» були побудовані таблиці фінансових результатів та здійснена оцінка динаміки основних показників (таблиця 1.4).

Таблиця 1.4

Аналіз звіту про фінансові результати діяльності підприємства ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг», тис. грн.

Показники,	2017 рік	2018 рік	2019 рік	2020 рік	2021 рік	Абс.відх.(+,-)		Темп приросту,%	
						2020/2019	2021/2020	2020/2019	2021/2020
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Чистий дохід	739020	928917	1169746	1200072	1711495	30326	511423	102,6	142,6
Собівартість	337637	411213	462271	386119	681754	-76152	295635	83,5	176,6
Валовий дохід	401383	517704	707475	813953	1029741	106478	215788	115,1	126,5
Інші операційні доходи	33398	12246	25535	151783	236736	126248	84953	594,4	156,0
Адміністративні витрати	80000	52786	42047	59151	140282	17104	81131	140,7	237,2

Продовження табл. 1.4

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Витрати на збут	85111	112308	143577	106344	226433	-37233	120089	74,1	212,9
Інші операційні витрати	254969	258116	313926	454761	454797	140835	36	144,9	100,0
Фінансовий результат від операційної діяльності	14701	106740	233460	345480	444965	112020	99485	148,0	128,8
Інші фінансові доходи	21760	19429	14517	14744	22517	227	7773	101,6	152,7
Інші доходи	615	20213	30101	4485	12184	-25616	7699	14,9	271,7
Витрати (дохід) з податку на прибуток		29282	47752	68746	95492	20994	26746	144,0	138,9
Чистий прибуток	44527	96791	200243	295955	383686	95712	87731	147,8	129,6

Джерело: розраховано автором за даними ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг»

Відповідно до поданої таблиці на формування чистого прибутку вплинули наступні фактори:

- чистий дохід від реалізації продукції щорічно зростає, так в 2020 році на 30326 тис. грн. або 2,6 % і в 2021 році на 511423 тис. грн. або 42,6%;
- операційні доходи протягом 2019-2020 рр. зростали;
- сума витрат на збут зросла в 2021 році на 120089 тис. грн. або 212 %;
- адміністративні витрати зросли в 2020 році на 17104 тис. грн. або 40,7 % і в 2021 році зросли на 81131 тис. грн. або 237 %;
- витрати з податку на прибуток зростали протягом всього аналізованого періоду.

Таким чином, діяльність ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг» протягом аналізованого періоду є прибутковою, зокрема, в 2017 році отримано прибуток у розмірі 44527 тис. грн., в 2018 році – прибуток становить 96791 тис. грн., в 2019 році – прибуток становить 200243 тис. грн., в 2020 році – 295955 тис. грн., в 2021 році – 383686 тис. грн.

Вузькі місця в діяльності ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг» наступні:

- зростання собівартості швидшими темпами, ніж доходів. Собівартість зросла на 76,6% в 2021 році порівняно із 2020 роком, при цьому дохід збільшився на 42,6%. Така тенденція обумовлена зростанням цін на сировину, яка

здебільшого є імпортною та залежною від курсу іноземної валюти, тарифів на комунальні послуги (газ, електроенергія, вода);

– негативним є зростання адміністративних витрат підприємства в 2,37 рази. Основна причина полягає в зростанні витрат на оренду складських приміщень для зберігання готової продукції та сировини (була зроблена резервна закупка сировини), в зростанні витрат на утримання адміністративних приміщень. Адміністративні витрати зросли також за рахунок медичного страхування для всіх співробітників компанії, що було введено в 2021 році;

– зростання витрат на збут обумовлене підвищенням тарифів на паливно-мастильні матеріали для транспортування сировини та готової продукції.

Приймемо постійні витрати 2021 року на рівні 2020 року, а саме адміністративні витрати на рівні 59151 тис.грн., а витрати на збут будуть залежними від обсягу реалізації, а саме матимуть темп зростання порівняно із 2020 роком +42,6% та складуть $106344 \cdot 1,426 = 151647$ тис.грн.

В таблиці 1.5 розглянуто структуру доходів і витрат ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг».

Таблиця 1.5

Структура доходів і витрат ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг» тис. грн.

Показники	2017	2018	2019	2020	2021
1	2	3	4	5	6
Доходи підприємства					
Чистий дохід	92,1	94,7	94,3	87,5	86,3
Інші операційні доходи	4,2	1,2	2,1	11,1	11,9
Інші фінансові доходи	2,7	2,0	1,2	1,1	1,1
Інші доходи	0,1	2,1	2,4	0,3	0,6
Разом доходи	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Витрати підприємства					
Матеріальні затрати	34,3	34,0	33,9	31,9	38,7
Витрати на оплату праці	8,2	9,3	9,1	8,4	7,0
Відрахування на соціальні заходи	3,0	3,4	3,3	3,0	2,4
Амортизація	5,9	7,0	6,2	5,7	5,4
Інші операційні витрати	48,6	46,2	47,5	51,0	46,4
Всього витрат	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Джерело: розраховано автором за даними ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг»

Отже, проаналізувавши структуру доходів і витрати підприємства можна говорити, що в структурі доходів найбільшу питому вагу займає чистий дохід –

92-95 % в 2017-2019 рр. і 87,5-86,3 % в 2020-2021 роках відповідно. Інший операційний дохід займає 12 % лише в 2021 році.

В структурі витрат найбільшу питому вагу мають інші операційні витрати – 48,6 % в 2017 році, 46,2 % в 2018 році, 47,5 % в 2019 році, 51 % в 2020 році і 46,4 % в 2021 році та матеріальні витрати – 34,3 % в 2017 році, 34,0 % в 2018 році, 33,9 % в 2019 році, 31,9 % в 2020 році і 38,7 % в 2021 році.

Відрахування на соціальні заходи мають питому вагу – 3% в 2017 році, 3,4% в 2018 році, 3,3% в 2019 році, 3,0% в 2020 році і 2,4% в 2021 році, амортизація – 5,9%, 7,0%, 6,2%, 5,7 і 5,4% в 2017-2021 роках, витрати на оплату праці – 8,2%, 9,3%, 9,1%, 8,4%, 7,0% в 2017-2021 роках.

Ліквідність балансу підприємства – це ступінь покриття боргових зобов'язань підприємства його активами, строк перетворення яких в гроші відповідає строку погашення платіжних зобов'язань.

Показники ліквідності підприємства показані в таблиці 1.6.

Таблиця 1.6

Аналіз показників ліквідності ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг»

Показник	2017	2018	2019	2020	2021	Відхилення		Темп росту,%	
						2020/ 2019	2021/ 2020	2020/ 2019	2021/ 2020
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Коефіцієнт ліквідності поточної (покриття)	1,41	1,58	1,97	2,52	2,58	0,55	0,06	127,91	102,34
Коефіцієнт ліквідності швидкої	0,68	0,68	0,72	0,67	1,60	-0,05	0,93	92,57	239,53
Коефіцієнт ліквідності абсолютної	0,33	0,54	0,48	0,73	0,10	0,25	-0,63	153,43	14,3

Джерело: розраховано автором за даними ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг»

Як бачимо з таблиці, коефіцієнти ліквідності знаходяться на рівні вищому за нормативні значення, крім, того спостерігається тенденція до зростання ліквідності підприємства протягом останніх років. Проте, у 2021 році скоротилась абсолютна ліквідність через зменшення обсягу грошових коштів.

Зростання коефіцієнту поточної ліквідності в 2021 році порівняно із 2020 роком обумовлене насамперед зростанням поточних активів на 31%, що в свою

чергу збільшилися в основному за рахунок зростання вартості запасів, що прямо пропорційно пов'язано із зростанням обсягів виробництва та продажів.

Коефіцієнт швидкої ліквідності також має позитивну тенденцію до зростання. Основна причина такої динаміки: зростання дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги на 68%. Але така динаміка має і негативну сторону та свідчить про погану платіжну дисципліну на підприємстві.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності скоротився за рахунок зменшення грошових коштів підприємства на кінець звітного періоду на 82%. Але даний показник є відносним, оскільки на наступний день звітного періоду грошові кошти можуть зрости за рахунок погашення дебіторської заборгованості, а поточні зобов'язання залишаться незмінними. Тоді коефіцієнт абсолютної ліквідності буде вищим та буде відповідати нормативному значенню.

Показники фінансової стійкості підприємства показані в таблиці 1.7.

Таблиця 1.7

Аналіз показників фінансової стійкості ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг» на 31.12.

Показник	2017	2018	2019	2020	2021	Відхилення		Темп росту, %	
						2020/ 2019	2021/ 2020	2020/ 2019	2021/ 2020
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Власні обігові кошти (робочий капітал)	179829	232891	367802	646937	862487	279135,	215550	175,89	133,32
Коефіцієнт забезпечення оборотних активів власними коштами	1,03	0,91	0,83	0,82	0,83	-0,01	0,01	98,40	101,56
Маневреність робочого капіталу	0,94	0,81	0,56	0,55	0,62	-0,01	0,07	97,81	112,64
Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії)	0,57	0,63	0,70	0,75	0,75	0,05	0,00	107,36	99,88
Коефіцієнт фінансової залежності	1,75	1,58	1,42	1,33	1,33	-0,10	0,00	93,14	100,12
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,30	0,33	0,41	0,49	0,51	0,08	0,02	120,53	103,08
Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	0,42	0,37	0,30	0,25	0,24	-0,05	0,00	82,59	99,12
Коефіцієнт фінансової стабільності	1,37	1,74	2,37	3,07	3,10	0,71	0,02	129,99	100,77

Джерело: розраховано автором за даними ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг»

Зростання власних обігових коштів підприємства за 2021 рік обумовлене насамперед збільшенням вартості поточних активів підприємства за рахунок зростання запасів сировини. Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії) залишився незмінним, оскільки власний капітал підприємства зростає такими ж темпами що і активи підприємства.

Показники фінансової стійкості ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг» в 2021 році в цілому покращились порівняно з 2020 роком. Зокрема, на 33% зріс робочий капітал підприємства, коефіцієнт фінансової незалежності у 2021 році не змінився проте до цього спостерігалась позитивна динаміка його зростання, скоротився коефіцієнт концентрації позикового капіталу. Слід відмітити, що у підприємства немає довгострокових зобов'язань.

На рис. 1.4. показано динаміку коефіцієнта фінансової незалежності, активів та власного капіталу ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг».

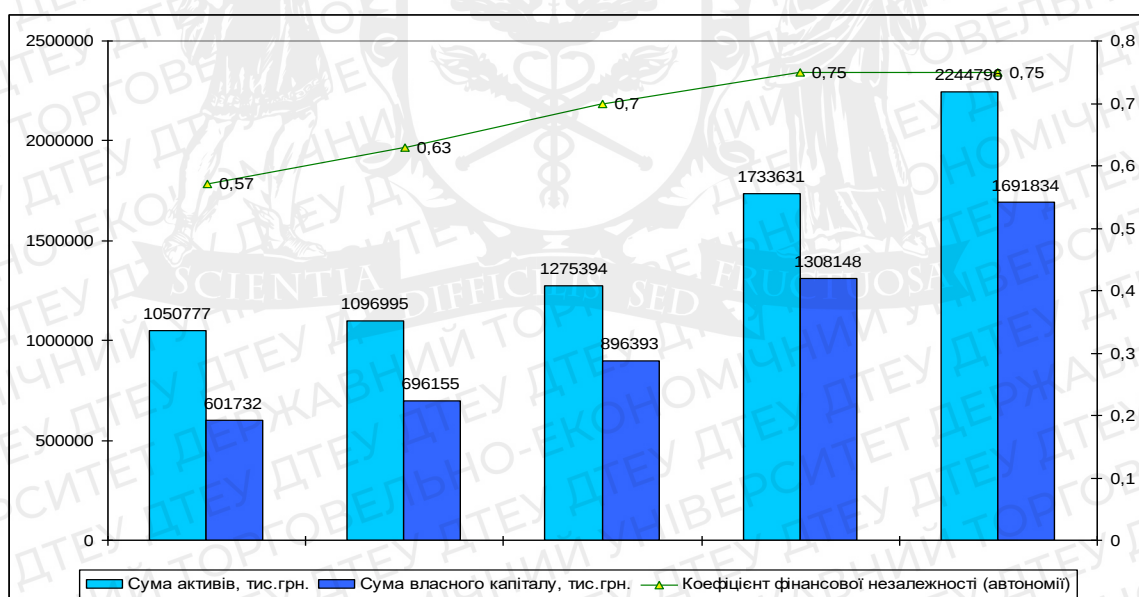

Рисунок 1.4. Динаміка показників фінансової стійкості ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг» за 2017-2021 рр., %

Джерело: побудовано автором на основі [16]

Показники ділової активності підприємства показані в таблиці 1.8.

Таблиця 1.8

Аналіз показників ділової активності ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг»

Показник	2016	2017	2018	2019	2020	Відхилення		Темп росту, %	
						2019/	2020/	2019/	2020/

						2018	2019	2018	2019
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Оборотність активів, ресурсовіддача,	0,70	0,87	0,99	0,80	0,86	-0,19	0,06	80,89	107,87

Продовження табл. 1.8

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
коефіцієнт трансформації									
Фондовіддача	1,87	2,23	2,78	2,28	2,75	-0,50	0,46	82,08	120,28
Коефіцієнт оборотності обігових коштів	1,20	1,48	1,69	1,32	1,38	-0,38	0,06	77,85	104,58
Період одного обороту обігових коштів (днів)	305,11	245,87	215,39	276,66	264,55	61,27	-12,10	128,45	95,63
Коефіцієнт оборотності запасів	4,36	5,20	5,92	4,26	3,84	-1,66	-0,42	71,97	90,14
Період одного обороту запасів (днів)	83,73	70,26	61,65	85,67	95,04	24,02	9,37	138,95	110,94
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	2,65	3,76	4,30	3,41	3,68	-0,89	0,26	79,27	107,74
Період погашення дебіторської заборгованості, дн.	137,79	97,16	84,80	106,98	99,30	22,18	-7,69	126,15	92,82
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	1,80	2,45	3,33	3,09	3,52	-0,24	0,43	92,81	113,92
Період погашення кредиторської заборгованості (днів)	202,30	148,83	109,57	118,07	103,64	8,49	-14,43	107,75	87,78
Період операційного циклу (днів)	221,52	167,42	146,45	192,65	194,33	46,20	1,68	131,54	100,87
Період фінансового циклу (днів)	19,22	18,59	36,88	74,58	90,69	37,70	16,11	202,22	121,60
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	1,23	1,43	1,47	1,09	1,14	-0,38	0,05	74,11	104,80

Джерело: розраховано автором за даними ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг»

Як бачимо з таблиці, протягом аналізованого періоду більшість показників ділової активності ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг» зросли. Так протягом 2021 року зросли показники оборотності активів, фондовіддача, дебіторської та

кредиторської заборгованості, власного капіталу. В цілому це є негативною тенденцією.

Період одного обороту обігових коштів становить за 2021 рік 265 днів, це обумовлене великим запасами на кінець періоду. Це пояснюється резервним придбанням імпоротної сировини. Даний показник зіграв ключову роль у визначенні розміру періоду операційного циклу, що за 2021 рік склав 194 дні, що вище показника 2020 року на 1,68 дні.

Таким, чином, комплексний аналіз фінансового стану ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг» показав, що протягом аналізованого періоду підприємство функціонувало стабільно і прибутково, зокрема в 2021 році зросла сума майна, оборотного і необоротного капіталу, власного капіталу, збільшився валовий і чистий дохід, зросли витрати і підприємство отримало прибуток в розмірі 383686 тис. грн.

1.2. Аналіз експортної діяльності ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг»

Зовнішньоекономічна діяльність є стратегічним напрямком розвитку підприємства ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг», тому в такій ситуації важливе значення має діяльність маркетингової служби на підприємстві, яка має сприяти розширенню ринків збуту продукції.

Дослідимо дохід від експорту продукції ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг» у 2017-2021 р. та його частку у доході від реалізації продукції, табл. 1.9.

Таблиця 1.9

Частка експорту продукції в чистому доході від реалізації продукції ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг» за 2017-2021 рр., тис. грн.

Показник	Станом на 31.12.					абсолютне відхилення	
	2017	2018	2019	2020	2021	2021/ 2017	2021/ 2020
1	2	3	4	5	6	7	8
Чистий дохід від	13455,7	15448,9	17603,7	19808,9	27604,2	14148,5	7795,3

реалізації продукції							
у тому числі експорт	10890,3	12010,2	13272,4	15602,7	21304,8	10414,5	5702,1
Частка експорту, %	80%	77%	75%	79%	77%	-0,03	-0,02

Джерело: розраховано автором за даними ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг»

Слід відзначити позитивну тенденцію зростання обсягу експорту ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг» за 2017-2021 рр. Так, експорт продукції виріс у 2021 році порівняно із 2020 роком на 36,54%. Отже, частка експорту в загальному обсязі продажів значна і становить 75-79% (рис. 1.5).

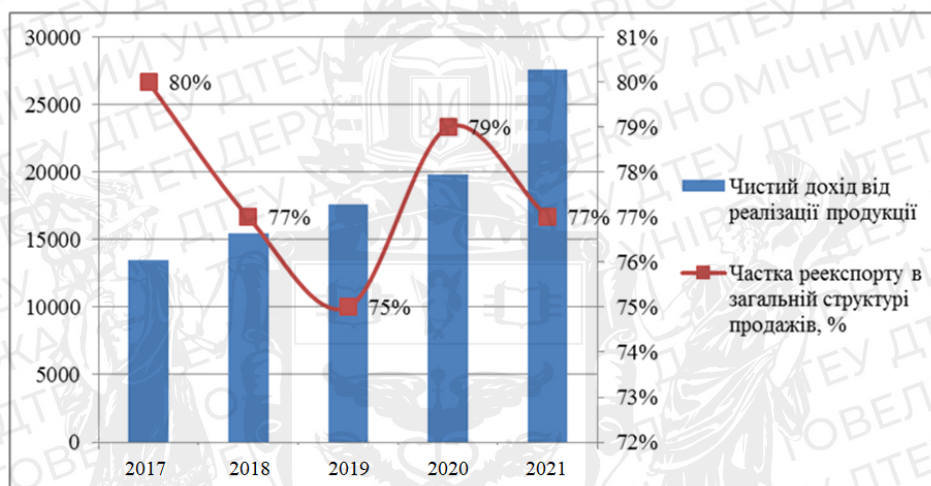

Рисунок 1.5. Динаміка частки експорту в загальному об'ємі продажів ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг» за 2017-2021 рр., %

Джерело: побудовано автором на основі [16]

Здійснимо аналіз обсягу реалізації продукції на експорт ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг» за 2017-2021 рр. за географічною ознакою (табл. 1.10).

Таблиця 1.10

Обсяг експорту ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг» за 2017-2021 рр., тис. грн. (за географічною ознакою)

Країни	Станом на 31.12.					абсолютне відхилення	
	2017	2018	2019	2020	2021	2021/2017	2021/2020
1	2	3	4	5	6	7	8
Чистий дохід від реалізації продукції	13455,7	15448,9	17603,7	19808,9	27604,2	14148,5	7795,3
у тому числі експорт	10890,3	12010,2	13272,4	15602,7	21304,8	10414,5	5702,1
Польща	2210,1	2568,9	2745,8	3618,5	5268,2	3058,1	1649,7
Румунія	2987,1	3017,7	3247,4	3956,7	4745,3	1758,2	788,6

Угорщина	2109,9	2245,1	2518,9	2812,5	3546,8	1436,9	734,3
Російська Федерація	1346,6	1560,0	1865,1	2365,9	3451,9	2105,3	1086
Литва	521,1	549,9	558,6	553,7	712,5	191,4	158,8
Молдова	1365,5	1400,9	1484,3	1569,3	2658,4	1292,9	1089,1
інші країни	745,5	888,7	852,3	726,1	921,7	176,2	195,6

Джерело: розраховано автором за даними [16]

Доцільно провести аналіз питомої ваги експорту в кожну з країн у сукупному експорті продукції ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг» за 2017-2021 рр. (табл. 1.11).

Таблиця 1.11

Географічна структура експорту ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг» за 2017-2021 рр., %

Країни	Станом на 31.12.					абсолютне відхилення	
	2017	2018	2019	2020	2021	2021/ 2017	2021/ 2020
1	2	3	4	5	6	7	8
Чистий дохід від реалізації продукції	100%	100%	100%	100%	100%	-	-
Польща	20%	20%	21%	23%	25%	5%	2%
Румунія	22%	23%	24%	25%	22%	0%	-3%
Угорщина	19%	18%	19%	18%	17%	-2%	-1%
Російська Федерація	13%	14%	14%	15%	16%	3%	1%
Литва	5%	4%	4%	4%	3%	-2%	-1%
Молдова	10%	11%	11%	10%	12%	2%	2%
інші країни	11%	10%	6%	5%	4%	-7%	-1%

Джерело: розраховано автором за даними [16]

Отже, в структурі експорту максимальну частку становлять експортні поставки в Румунію, Польщу та Угорщину.

Наведемо графічну інтерпретацію географічної структури зовнішньоекономічної діяльності ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг» (рис. 1.6).

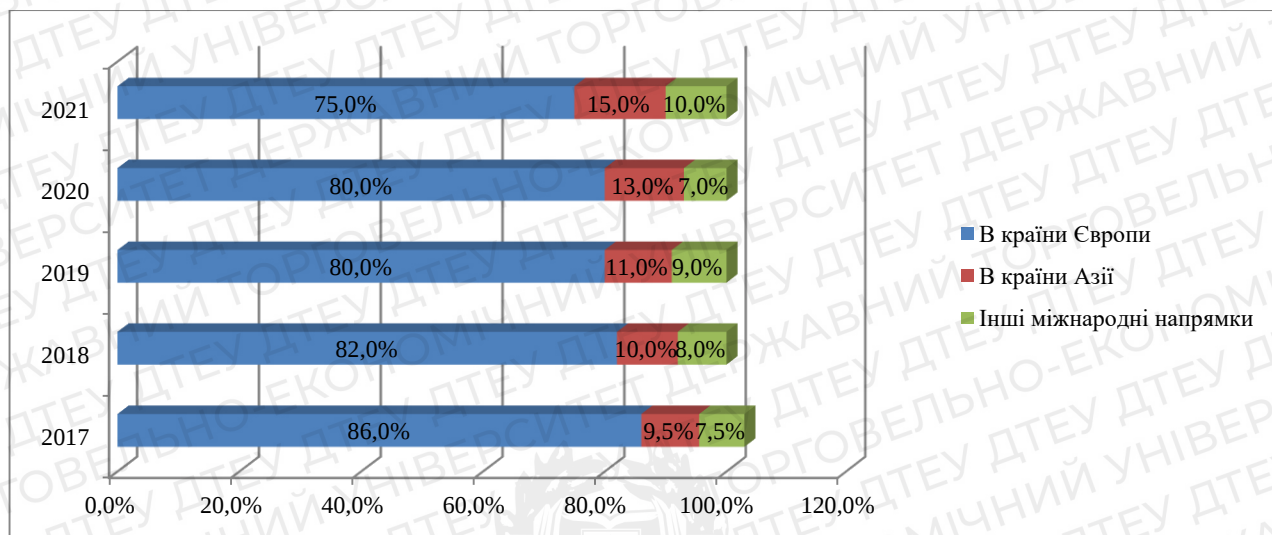

Рисунок 1.6. Географічна структура зовнішньоекономічної діяльності ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг» за 2017-2021 рр.

Джерело: побудовано автором на основі [16]

Отже, виходячи з наведених даних, можна зробити висновок, що основними клієнтами ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг» є юридичні та фізичні особи з Європи.

Для створення цілісної картини ефективності експортних операцій підприємства необхідно провести розрахунок ефективності організації доставки товару (табл. 1.12).

Таблиця 1.12

Порівняння розрахованих показників ефективності експортних операцій ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг»

Показник	Станом на 31.12.					абсолютне відхилення	
	2017	2018	2019	2020	2021	2021/ 2017	2021/ 2020
1	2	3	4	5	6	7	8
Частка витрат на експорт у сумарних витратах підприємства	6,88	7,12	9,41	49,64	17,00	+10,12	-32,64
Коефіцієнт окупності експортних операцій	390,6	388,01	368,27	69,16	274,22	-116,38	+205,06
Коефіцієнт рентабельності експортних операцій	6,78	6,12	5,47	0,98	5,41	-1,37	+4,43
Рентабельність підприємства	1,98	1,90	1,88	1,77	2,50	+0,52	+0,73

Джерело: розраховано автором за даними [16]

Відповідно до розрахованих показників ефективності експортних операцій, варто відзначити нестабільну ситуацію у секторі продукції ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг», що пов'язано з коливанням вартості реалізованої продукції, які за 2017-2021 рр. зросли на 122,40%. Варто відзначити вплив зростання вартості витрат на логістику, а також на скорочення показника ефективності експортних операцій.

Отже, упродовж 2017-2021 рр. спостерігаємо зростання частки витрат на експорт у сумарних витратах підприємства, що пов'язано із збільшенням обсягу витрат на збут – це свідчить про зростання обсягів збуту на підприємстві, але варто відзначити, що найбільший темп приросту експортних операцій в ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг» відбувся у 2020 р.

Проведений розрахунок терміну окупності експортних операцій свідчить про скорочення коефіцієнта окупності – такий результат досягається завдяки збільшенню доходу від реалізації продукції ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг». Протягом 2017-2021 рр. спостерігаємо коливання динаміки коефіцієнта рентабельності експортних операцій, що свідчить про відсутність стратегії збуту в ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг». Проведений розрахунок рентабельності підприємства свідчить про прибуткову діяльність ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг», адже фінансовий результат підприємства представлений чистим прибутком, який за 2017-2021 рр. збільшився на 221 тис. грн або на 15,48 %.

На процес формування систематизованого набору засобів на діяльність ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг» при здійсненні експорту металургійної продукції, як і на процес його подальшого удосконалення, чинить безпосередній вплив низка факторів як зовнішнього, так і внутрішнього середовища підприємства. Такими факторами є: технологічні, внутрішньофірмові, ринкові, управлінські належать до внутрішньофірмових, що представлено на рис. 1.7.

Рисунок 1.7. Фактори формування систематизованого набору ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг» при здійсненні експорту металургійної продукції

Джерело: побудовано автором на основі [16]

З урахуванням впливу цих чинників можна досліджувати набір інструментів розвитку управлінських систем ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг» при здійсненні експорту металургійної продукції на основі процесно-орієнтованого підходу. Рівень впливу кожної групи чинників має різне спрямування, і може мати як позитивні, так і негативні наслідки для сукупних характеристик організаційної структурної побудови управління ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг» при здійсненні експорту металургійної продукції. Багато факторів впливають на ефективність функціонування українських підприємств. Використання процесно-орієнтованого підходу до процесів управління ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг» сприятиме досягненню таких результатів:

- використання нових управлінських структур, підвищення рівня його адаптивності;
- формування механізмів саморегулювання;
- трансформація принципів ціноутворення, зниження рівня витрат на використання за призначенням об'єктів;

- формування ринкових організаційних структур;
- стимулювання інноваційної активності окремих підприємств;
- формування системи самоконтролю в ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг» при здійсненні експорту металургійної продукції;
- підвищення рівня уваги до споживчих потреб на ринку надання послуг.

Проаналізуємо обсяг та структуру експорту продукції у ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг» (табл. 1.13).

Таблиця 1.13

Обсяг та товарна структура експорту продукції у ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг» у загальній сумі реалізованої продукції за 2017-2021 роки (тис. дол. США)

№ п/п	Асортимент товарів	Станом на 31.12									
		2017		2018		2019		2020		2021	
		Тис. дол. США	Частка у загальній виручці, %	Тис. дол. США	Частка у загальній виручці, %	Тис. дол. США	Частка у загальній виручці, %	Тис. дол. США	Частка у загальній виручці, %	Тис. дол. США	Частка у загальній виручці, %
1	Чавун	8,78	24,68	9,22	24,86	9,68	0,98	9,84	0,03	25,43	0,04

Продовження табл. 1.13

2	Сталь	10,98	30,86	11,33	30,55	11,82	1,00	12,15	0,03	30,28	0,04
3	Феросплави	12,01	33,76	12,76	34,41	13,42	1,21	13,85	0,04	33,83	0,05
4	Кокс і коксопродукти	3,80	3,77	3,77	10,16	3,63	1,43	3,43	0,04	12,06	0,06
5	Всього	35,57	36,12	37,08	37,44	38,55	0,98	39,27	0,11	101,60	0,24

Джерело: розраховано автором за даними [16]

Варто відзначити, що упродовж 2017-2021 рр. спостерігаємо зменшення частки реалізації продукції ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг», які експортуються у загальній сумі реалізованої продукції підприємства з 0,98% у 2019 р. до 0,24% у 2021 р. Позитивним моментом у зовнішньоекономічній діяльності ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг» стало зростання виручки від реалізації експортованої продукції на 63,05 тис. дол. США або на 163,55%. Тож упродовж 2017-2021 рр. спостерігаємо збільшення виручки ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг» від експорту продукції за такими асортиментними групами як: чавун на 15,75 тис. дол. США або на 162,71%; сталь на 18,46 тис. дол. США або на 156,18%; феросплави на 20,41 тис. дол. США або на 152,09% та коксу і коксопродуктів на 8,43 тис. дол.

США або на 232,23%.

Отже, експорт продукції ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг» на зовнішньому ринку є економічно вигідним. Розвиток процесів глобалізації в сучасному світі зумовило посилення методів конкурентної боротьби, внаслідок чого посилюється необхідність всебічного дослідження проблем, пов'язаних з формуванням конкурентоспроможності фірм, розробкою стратегій поведінки на світовому ринку.

РОЗДІЛ 2. ОБГРУНТУВАННЯ ВИБОРУ ПОТЕНЦІЙНОГО РИНКУ ДЛЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ЕКСПОРТУ МЕТАЛУРГІЙНОЇ ПРОДУКЦІЇ

2.1. Визначення основних тенденцій розвитку світового ринку металургійної продукції

У сучасному світі метал є одним з найбільш використовуваних товарів, і металургія стоїть на початку більшості ланцюжків створення вартості, поставляючи життєво необхідні сировину й матеріали для таких видів економічної діяльності, як виробництво металевих виробів, машинобудування, будівництво, енергетика, добувна промисловість тощо. Тому питання її ефективного розвитку є дуже актуальним для національної економіки.

Вітчизняна металургійна промисловість — невід’ємна частина світової галузі, і її розвиток відбувається у контексті глобальних тенденцій, провідними з яких є:

- постійне зростання обсягів металовиробництва на тлі перевищення виплавки металу над його споживанням з одночасним збільшенням концентрації виробництва, споживання й експорту металопродукції в десяти країнах-лідерах із виплавки металу, наслідком чого є суттєве загострення конкуренції між цими державами, що вимагає від України пошуку нових, більш креативних рішень щодо виробництва і збуту продукції;
- докорінна зміна географічної структури виробництва і споживання металопродукції зі зміщенням центрів виплавки й торгівлі металом до азійського регіону на чолі з Китаєм, високими темпами зростання в арабських країнах і деякою втратою позицій традиційними металургійними регіонами — ЄС, СНД і Північною Америкою;
- підвищення спроможності галузі до генерації і впровадження інновацій, коли сталь дедалі частіше стає частиною ланцюжків доданої вартості і постійним матеріалом у циркулярній економіці, зокрема шляхом застосування 4R підходу.

В Україні металургія, з одного боку, залишається одним з основних видів промислової діяльності, забезпечуючи до 16% загального обсягу реалізованої промислової продукції, п'яту частину товарного експорту й більше 10 млрд дол. експортної виручки, понад 200 тис. робочих місць і приблизно 10% у загальній середньообліковій кількості штатних працівників у промисловості, що робить її стратегічно важливою для майбутнього розвитку вітчизняної економіки. З іншого боку, галузь відрізняється низьким рівнем екологічності виробництва – близько третини викидів шкідливих речовин в атмосферу загалом по економіці припадає на металургію, характеризується отриманням від'ємної або зовсім невисокої рентабельності операційної діяльності метпідприємств, низькими темпами зростання прямих іноземних інвестицій і слабкою інноваційною активністю. Це підштовхує металургійну промисловість до рішучих змін і гостро ставить перед нею завдання підвищення ефективності виробництва. Однією з основних тенденцій у розвитку вітчизняної металургії останніх років було постійне зниження обсягів виробництва металопродукції.

Динаміка обсягів виробництва і видимого споживання металу у світі наведено на (рис. 2.1.)

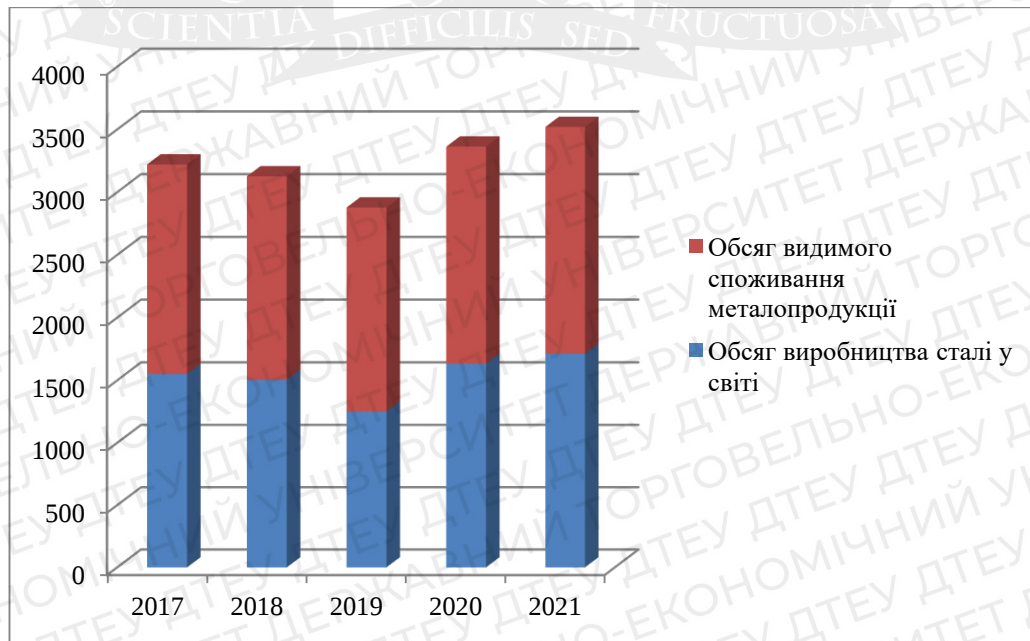

Рисунок 2.1. Динаміка обсягів виробництва і видимого споживання металу у світі за 2017-2021 роки

Джерело: побудовано автором на основі [7]

У 2021 році найвищий обсяг експорту України має продукція металургії та аграрного сектору, а більшість галузей вітчизняного виробництва показують суттєвий приріст порівняно з показниками 2020 року. За результатами року об'єм експорту недорогоцінних металів та виробів з них склав 15,98 млрд доларів США, що на 77% більше, ніж у 2020 році, а продуктів рослинного походження - 15,55 млрд доларів США або на 30,9% більше показників 2020-го.

До першої п'ятірки за обсягами експорту також входять мінеральні продукти (8,42 млрд доларів США, зростання на 58%), жири і олії тваринного або рослинного походження (7,05 млрд доларів США, зростання на 22,6%), а також механічне, електрообладнання, машини та механізми (4,82 млрд доларів США, на 7,4% більше результатів попереднього періоду).

Хороші результати у вітчизняних експортерів готових харчових продуктів (3,8 млрд доларів США, ріст на 13,1%), продукції хімічної та пов'язаної з нею галузей промисловості (2,76 млрд доларів США, збільшення на 36,7%), деревини і виробів з деревини (2,01 млрд доларів США, на 42,6% вище показників 2020-го).

Найсерйознішим випробуванням для галузі стали військові дії в Донецькій і Луганській областях, починаючи з 2014 р. Призупинення діяльності або зниження ділової активності металургійних підприємств на тимчасово непідконтрольній Україні території з подальшою втратою над ними контролю і неможливістю включити результати їх роботи в офіційну українську статистику призвело до негативної динаміки виробництва сталевих виробів у країні впродовж 2014–2018 рр. Проте скорочення виплавки сталі не було найбільшою проблемою, адже воно деякою мірою збігається із загальносвітовими трендами розвитку металургійної промисловості, де в останні роки спостерігалася стагнація.

Значно гіршою була й залишається ситуація з обсягами і динамікою споживання готової металопродукції на внутрішньому ринку, які значно відстають від виробництва, призводячи до надмірного рівня перевиробництва металу в країні.

Показники діяльності металургійної промисловості України наведено в (табл. 2.1.)

Таблиця 2.1

Показники металургійної промисловості України за 2017-2021 роки

Показники	2017	2018	2019	2020	2021
Частка металургії в загальному обсязі реалізованої промислової продукції, %	15,7	14,8	15,7	16,2	17,0
Індекси металургійної продукції, % до попереднього періоду	83,9	106,8	100,2	100,6	101,8
Частка металургії і загальному обсязі товарного експорту, %	24,8	22,9	23,4	24,6	22,8
Середньооблікова кількість штатних працівників, тис. осіб	244	218	207	190	195
Рентабельність операційної діяльності, %	0,7	3,9	1,6	1,6	5,0
Частка металургії в загальному обсязі викидів шкідливих речовин в атмосферу стаціонарними джерелами забруднення, %	27,9	26,8	27,9	29,0	32,0
Темпи зростання прямих іноземних інвестицій у металургії, % до попереднього періоду	70,3	101,8	104,8	101,6	152,1
Частка металургійних підприємств, які займалися інноваційною діяльністю, в загальній кількості підприємств металургії, %	17,5	21,7	18,9	33,6	48,7

Джерело: побудовано автором на основі [7]

Розрив між виплавою сталі і її споживанням на внутрішньому ринку у 2018 р. становив 78,2%, або 16,5 млн т, дещо знизившись, порівняно з попередніми роками, внаслідок скорочення на 3,1 млн т виробництва сталі в Україні у 2018 р., порівняно з 2016 р., на тлі незначного зростання обсягу споживання металопродукції. Частка профіциту в загальному обсязі виплавки металу у середньому впродовж 2013–2018 рр. становила 82,1%, або 20,5 млн т. Це свідчить про незатребуваність сталевих продукції на внутрішньому ринку, наслідком чого є життєва необхідність її експорту, що ставить галузь у залежність від зовнішніх ринків збуту.

У світовому масштабі, за даними Worldsteel, у 2018 р. внаслідок істотного падіння обсягів виплавки сталі через військові дії на Донбасі Україна втратила місце в десятці найбільших металовиробників, яке займала до 2016 р. включно, посівши 13 позицію і пропустивши вперед Італію, Іран і Тайвань. Окрім того, незважаючи на доволі значні обсяги металовиробництва, частка української металургії в глобальному обсязі як виплавки сталі, так і сталеплавильних потужностей є невеликою і в останні роки не перевищувала 2% й стабільно знижувалася, що свідчить про низьку спроможність впливати на світовий

металоринок і необхідність підстроюватися під його тенденції. За загальними обсягами експорту металопродукції у 2018 р. Україна посідала 9 місце і 5 місце як нетто-експортер сталевих виробів, проте такий високий «ранг» не є досягненням, а навпаки, робить металургію надзвичайно вразливою з боку коливань світової економіки.

У 2013–2018 рр. вітчизняні металурги знизили обсяг експорту майже на 40%, що стало причиною зменшення частки України на світовому ринку майже вдвічі – з 6% до 3,3%. Аналіз частки української металургійної промисловості у світовому обсязі споживання готової металопродукції показав її наднизький рівень, навіть порівняно з виробництвом і сталеплавильними потужностями. В аналізованому періоді він не перевищував 0,5% і постійно знижувався, сягнувши у 2018 р. лише 0,3%. Це свідчить про катастрофічну нерозвиненість внутрішнього металоринку в Україні, що не тільки робить галузь критично залежною від зовнішньої кон'юнктури, а й заважає розвитку металоспоживчих галузей, які виробляють готову продукцію з більшою доданою вартістю.

У світовому масштабі, за даними Worldsteel, у 2018 р. внаслідок істотного падіння обсягів виплавки сталі через військові дії на Донбасі Україна втратила місце в десятці найбільших металовиробників, яке займала до 2016 р. включно, посівши 13 позицію і пропустивши вперед Італію, Іран і Тайвань. Окрім того, незважаючи на доволі значні обсяги металовиробництва, частка української металургії в глобальному обсязі як виплавки сталі, так і сталеплавильних потужностей є невеликою і в останні роки не перевищувала 2% й стабільно знижувалася, що свідчить про низьку спроможність впливати на світовий металоринок і необхідність підстроюватися під його тенденції.

Для оцінки ступеня вагомості іноземних ринків для української металургійної галузі та рівня залежності від них вітчизняної металургії було проаналізовано динаміку виробництва, споживання та експорту металу протягом 2015–2021 років (рис. 2.2).

Аналіз динаміки даних рис. 2.2 свідчить про вагомому частку експорту металу від загального обсягу виробництва, яка протягом аналізованого періоду

коливається від 77% до 86%, динаміка внутрішнього споживання коливається відповідно від 23% до 14%, що характеризує дану галузь економіки як експортноорієнтовану.

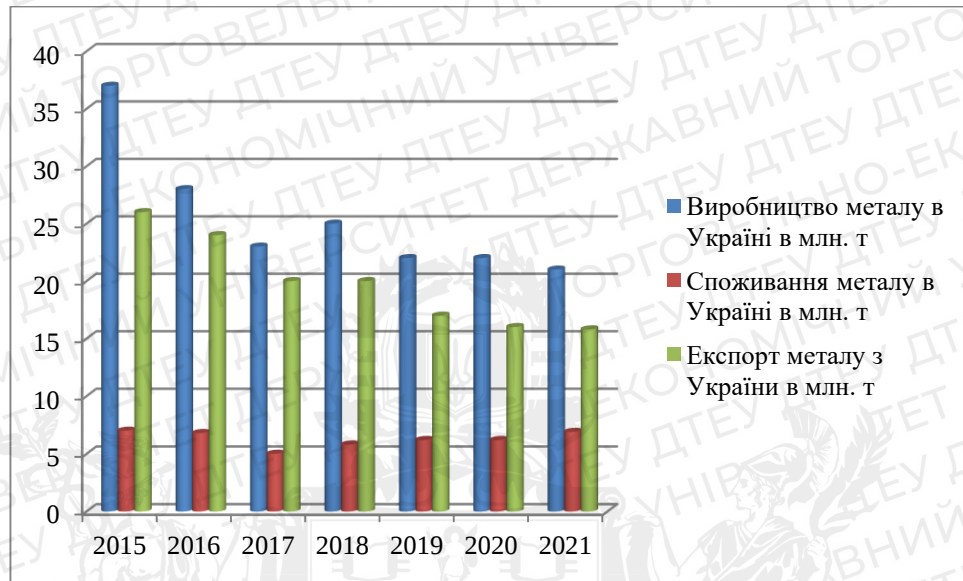

Рисунок 2.2. Динаміка виробництва, споживання та експорту металу за 2015-2021 роки

Джерело: побудовано автором на основі [11]

Основні покупці української металургійної продукції наведено на рис. 2.3. Основними покупцями української металопродукції виступають країни ЄС із позитивною тенденцією до збільшення закупівель; експорт до РФ, Туреччини, Єгипту має негативну структурну динаміку; торгівля із США має позитивну структурну тенденцію.

Дослідження найбільших експортно-орієнтованих підприємств, дозволило виявити, що найбільшими експортерами є підприємства металургійної галузі, де чотири підприємства-лідера (ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг», ПрАТ МК «Азовсталь», ПРАТ «Маріупольський металургійний комбінат ім. Ілліча», ПАТ «Запоріжсталь») формують понад 60% вітчизняного експорту металопродукції та понад 10% експорту вітчизняної продукції загалом, що свідчить про експортно-орієнтованість цих підприємств [7].

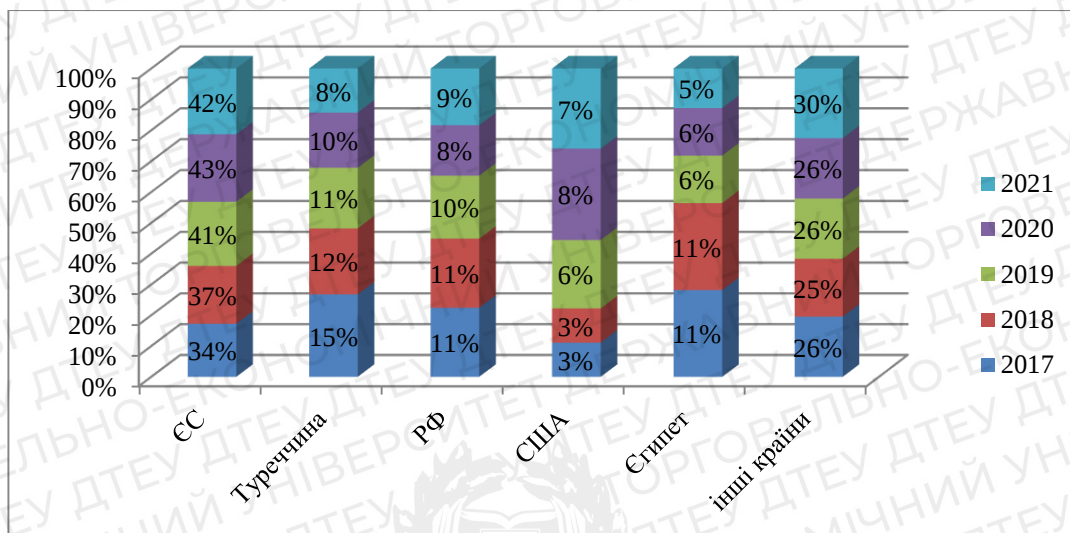

Рисунок 2.3. Динаміка зміни частки продажів металургійної продукції за 2017-2021 роки

Джерело: побудовано автором на основі [11]

Динаміка торгівлі основними видами металопродукції протягом 2012–2021 р. візуалізована на рис. 2.4.

Рисунок 2.4. Прогноз динаміки експорту основних груп металургійної продукції за 2012-2021 роки

Джерело: побудовано автором на основі [11]

Аналіз даних рис. 2.4 свідчить про фактично вузькодиверсифіковану структуру вітчизняного експорту металопродукції, з абсолютним лідерством у структурі заліза та сталі, що займають понад 95%. Тенденція продажу є невтішною для галузі через причини, основними серед яких вважаємо наступні: падіння обсягів споживання та цін на металопродукцію; нестабільність курсу

гривні; політика протекціонізму на зовнішніх ринках; високий ступінь зносу активів та використання застарілих технологій; вплив пандемії COVID-19 на протікання торговельних процесів, тощо.

Наведемо показники функціонування металургійної галузі в результаті дії Угоди про Асоціацію на 5 років (табл. 2.2).

Таблиця 2.2

Показники функціонування металургійної галузі в результаті дії Угоди про Асоціацію на 5 років

Період	Експорт	Імпорт	Індекс виробництва	Інвестиції в основний капітал	Прямі іноземні інвестиції	Середньомісячна заробітна плата в розрахунку на одного штатного працівника
2017	+2,29%	+3,72%	-1,39%	-11,05%	-8,94%	+2,77%
2018	+2,24%	+3,69%	-1,40%	-15,40%	-13,70%	+4,13%
2019	+2,20%	+3,66%	-1,40%	-20,13%	-19,12%	+5,45%
2020	+2,17%	+3,64%	-1,40%	-21,57%	-25,13%	+6,71%
2021	+2,15%	+3,62%	-1,40%	-31,55%	-31,93%	+7,93%

Джерело: побудовано автором на основі [7]

Таким чином, в результаті дії Угоди про Асоціацію у металургійній галузі відбувається зростання як експорту так і імпорту продукції. В той же час спостерігається незначне падіння виробництва за рахунок зростання частки загальних витрат експортера до ЄС на забезпечення відповідності нормам ЄС та його зростання внаслідок зниження агрегованої ставки ввізного мита ЄС для України (в кінцевому випадку має місце незначне падіння). При цьому відбувається скорочення внутрішніх інвестицій в основний капітал і прямих іноземних інвестицій, що свідчить про неповернення валютної виручки з-за кордону та відсутність мотивацій до модернізації виробництва. В той же час середньомісячна заробітна плата працівника металургійної галузі демонструє незначне зростання.

Реальним механізмом зниження негативних наслідків кризи на світовому ринку металопродукції стала консолідація металургійної галузі, яка відбувається згідно з загальними принципами глобалізації економіки і світового поділу праці

та передбачає зміну центрів зростання виробництва, перерозподіл природних і енергетичних ресурсів, створення транснаціональних промислових гігантів.

Така тенденція чітко простежується і у вітчизняній металургійній галузі, де рівень консолідації забезпечується трьома найбільшими українськими холдингами (група Метінвест, корпорація Індустріальний Союз Донбас, група Інтерпайп) у розмірі понад 70% внутрішнього ринку України, а з урахуванням ВАТ "АрселорМіттал Кривий Ріг" (ВАТ "Криворіжсталь"), що увійшла до складу світового лідера металургійної галузі — корпорації ArcelorMittal, — близько 90% внутрішнього ринку України.

Історія металургійної галузі України свідчить про те, що її консолідація відбувалася переважно в двох напрямках: через придбання вітчизняними металургійними промислово-фінансовими групами закордонних активів, на найбільш закритих для української металургійної продукції ринках, переважно в Європі і Америці, та через придбання іноземними фінансово-промисловими групами активів в Україні.

Перший напрям зумовлений наближенням до перспективних ринків збуту та нівелюванням тарифних і нетарифних бар'єрів, збільшенням обсягів експорту металургійної продукції високих переділів; зменшенням вразливості вітчизняного гірничого металургійного комплексу від зовнішніх негативних впливів; забезпеченням доступу до додаткових фінансових ресурсів на міжнародних фінансових ринках, які необхідні для подальшого розвитку українських металургійних комбінатів з метою отримання статусу повноцінних гравців глобальної економіки. Такий шлях консолідації притаманний металургійним компаніям, які забезпечені власними джерелами сировини, проте потребують виходу на більш перспективні ринки збуту та/або оптимізацію логістичного забезпечення. При цьому, якщо на початку процесів консолідації в металургійній галузі України вітчизняні компанії скуповували в Європі і Америці "все підряд", тільки щоб мати можливість заявити, що група володіє активами в "цивілізованих" країнах, то сьогодні вітчизняні промислово-фінансові групи

ретельніше підходять до вибору зарубіжних активів з точки зору прибутковості і перспективності вкладень.

Другий напрям консолідації металургійній галузі України зумовлений тим, що українські металургійні комбінати, які не забезпечені власною сировиною, опинилися у вкрай не вигідному становищі та змушені були створювати альянси виробників сталі і прокату з власниками джерелами сировини. Найяскравішим прикладом консолідації вітчизняної металургійної галузі через придбання іноземними фінансово-промисловими групами активів в Україні є придбання одним з найагресивніших у світі металургійних концернів Mittal Steel українське металургійне підприємство ВАТ "Криворіжсталь", що в подальшому дозволило не тільки успішно здійснити об'єднання двох світовим гігантів (Mittal Steel і Arcelor), а й стати світовою металургійною компанією "номер 1".

Основними чинниками, що підштовхують вітчизняні металургійні компанії до консолідації, є: зростання загальносвітового обсягу випуску сталі, який веде до загострення внутрішньогалузевої конкуренції через появу нових компаній, що пов'язано з підвищенням попиту на сталеву продукцію; висока ринкова концентрація у сфері виробництва залізної руди в порівнянні зі сталеву індустрією, що призводить до дисбалансу відносин між покупцями і постачальниками залізорудної сировини та вигоді останніх; слабкий вплив виробників сталі на ринкові ціни своєї продукції, що не дозволяє впевнено прогнозувати майбутні грошові потоки; зростання витрат, викликані збільшенням цін на сировину та енергоносії, які при консолідації можна знизити за рахунок синергетичних ефектів.

Основні фактори, що формують початкове ціноутворення на металургійному підприємстві це: перевага споживачів, беззбитковість продажів і конкурентне середовище. Також найбільш значимими факторами є: попит і пропозиція металу; сумарний рівень складських запасів на біржах, у виробників, споживачів і металоторгівельних компаній; потужність виробництва мідної руди, чорнової і рафінованої міді; фактична частка видобутку і виробництва (у відсотках від потужності). При цьому, на внутрішньому ринку додатковими

факторами, що впливають на ціноутворення металопродукції, виступають наступні: платоспроможний попит споживачів, кон'юнктура світового ринку металів (як продукції, так і металургійної сировини), державна політика, чинна податкова система, ціни на продукцію паливно-енергетичного комплексу, тарифи на вантажні перевезення, ставки за надані кредити, вартість робочої сили. При реалізації продукції на світовий ринок на ціну впливають якість продукції, форми і порядок розрахунків, але в першу чергу - кон'юнктура світового ринку, вартість сировини і матеріалів, енергоносіїв та послуг.

При цьому, світові ціни на металургійну продукцію мають такі особливості:

- світова ціна відрізняється від внутрішньої і зазвичай в сторону зменшення;
- множинність світових цін, що залежить від умов і термінів поставки, упаковки, форм і термінів оплати;
- динамічна і значна зміна світових цін, що констатує зрушення в кон'юктурі товарних ринків.

Аналізуючи дані (табл. 2.21) та рис. 2.5, можемо з впевненістю стверджувати, що металургійна галузь є вагомим сферою національного господарства, яка складає близько 10% ВВП країни й значною мірою формує загальну структуру національного господарства.

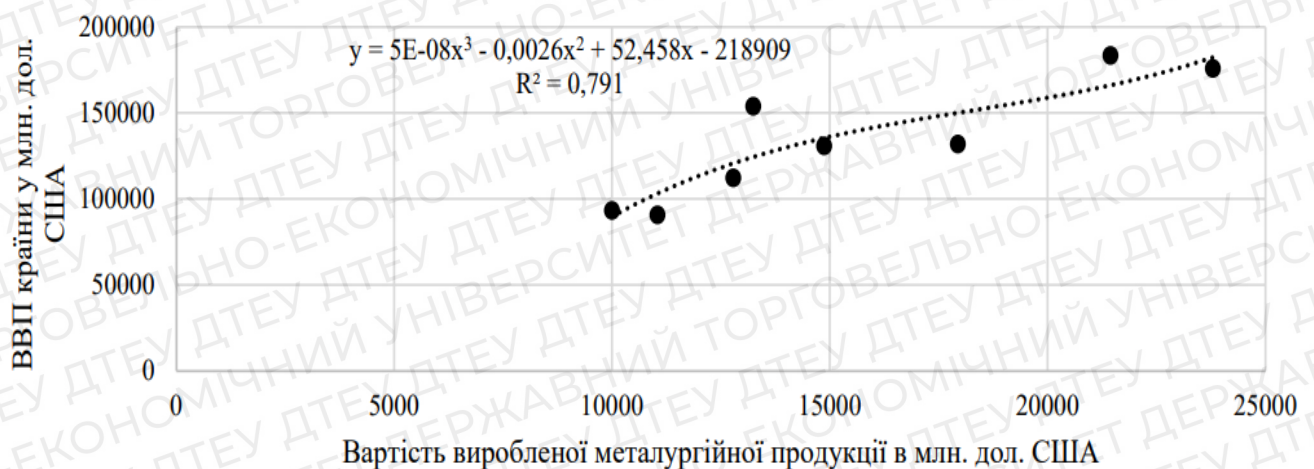

Рисунок 2.5. Модель кореляційної залежності ВВП країни від вартості виробленої металургійної продукції

Джерело: побудовано автором на основі [11]

Дослідження кореляційного зв'язку між вартістю виробленої продукції в металургійній галузі з ВВП країни (рис. 2.5) показало прямий та доволі значний зв'язок, що підтверджує значення коефіцієнту кореляції 0,876.

Слід зазначити, що українські металургійні підприємства притримуються світових трендів у розвитку своєї діяльності, користуючись сприятливою ситуацією на вітчизняному та світовому ринках сталі. Станом на 2020–2021 роки вони вклали в нові проекти 0,8 млрд. доларів без урахування інвестицій в капітальний ремонт та підтримку виробничих потужностей, інвестуючи переважно за всім виробничим ланцюжком «вугілля – кокс – ЖРС – метал». Важливим напрямом розвитку українських металургійних підприємств є впровадження екологічних програм, програм підвищення ефективності діяльності та зниження собівартості продукції. На жаль, негативний вплив на діяльність металургійних підприємств чинять військові дії, які відбуваються в Донецькій та Луганській областях України з 2014 року.

Ситуацію на світовому ринку металургійної продукції визначають декілька факторів, що безпосередньо впливають на стабільність цієї галузі:

- курс долару;
- ситуація на китайському ринку;
- ціна на нафту.

Значний вплив на світовий ринок чорних металів відіграють глобалізаційні процеси індустріалізації в країнах, що розвиваються та деіндустріалізації в розвинених країнах. Комплексний вплив стратегічних глобалізаційних чинників та факторів, що безпосередньо впливають на собівартість, приводять до коливань світових цін на продукцію чорної металургії. Відповідно до них, світові виробники продукції чорної металургії встановлюють ціни на вироблені товари, орієнтуючись на короткострокові управлінські цілі. Цінові фактори впливу на конкурентну позицію з кожним роком стають більш серйозним фактором впливу в конкурентній боротьбі. Металургійні підприємства можуть ставити низькі ціни для розширені власної частки ринку або надвисокі ціни, щоб використати позитивну кон'юнктуру ринку.

Для розуміння, які саме країни на світовому ринку металургійної продукції є займають лідируючі позиції з експорту слід звернути уваги на (рис 2.6) та (табл. 2.3):

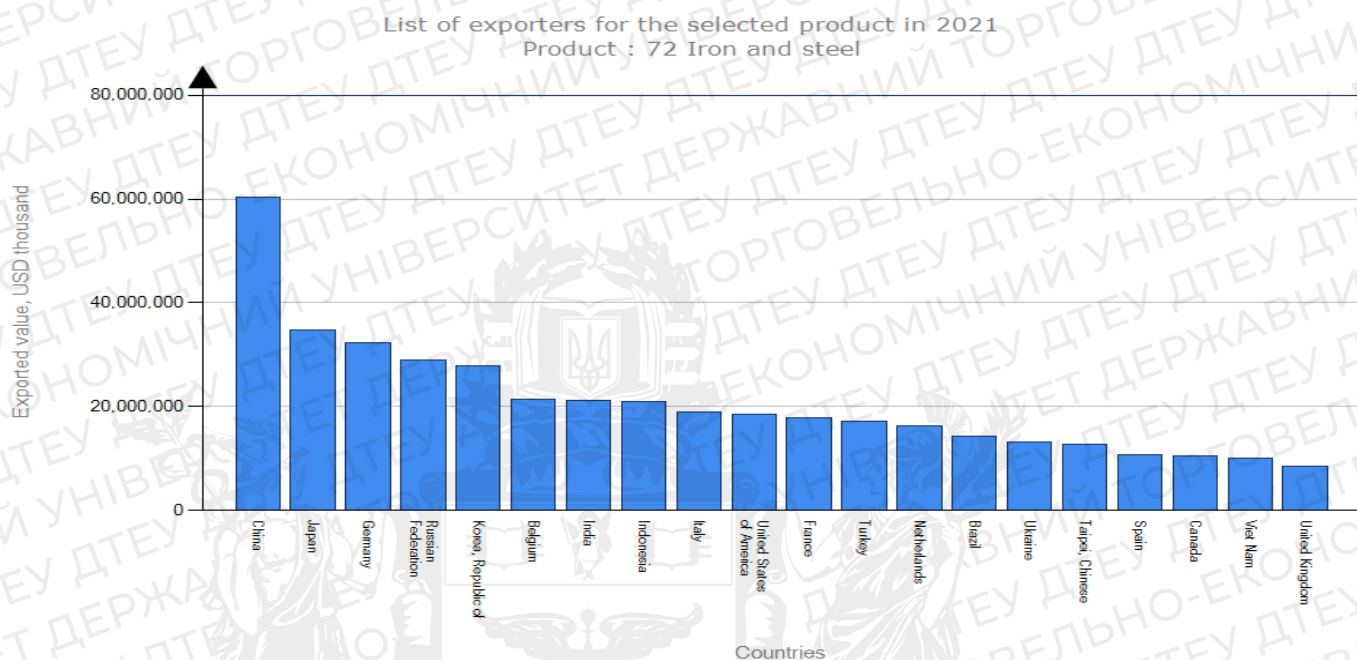

Рисунок 2.6. Найбільші країни-експортери металургійної продукції

Джерело: побудовано автором на основі [12]

Таблиця 2.3

Фінансові показники країн-експортерів металургійної продукції

Exporters	Value exported in 2021 (USD thousand)	Trade balance in 2021 (USD thousand)	Annual growth in value between 2017-2021 (%)
World	541,771,433	3,711,450	5
China	60,426,666	21,055,689	3
Japan	34,789,625	26,086,836	2
Germany	32,314,548	-821,492	2
Russian Federation	28,888,981	22,963,973	5
Korea, Republic of	27,937,068	9,446,440	2
Belgium	21,506,534	3,498,870	1
India	21,199,485	9,519,509	13
Indonesia	20,949,789	8,992,670	54
Italy	19,045,360	-9,008,570	4
United States of America	18,557,155	-20,344,707	0
France	17,933,799	2,757,427	0

Продовження таблиці 2.3

Turkey	17,075,354	-10,542,455	13
Netherlands	16,311,073	3,059,938	2
Brazil	14,263,075	9,727,600	3
Ukraine	13,137,289	11,667,442	6
Taipei, Chinese	12,773,956	-18,993	2
Spain	10,680,541	-2,588,997	3
Canada	10,476,040	2,752	6
Viet Nam	10,080,900	-4,113,376	30
United Kingdom	8,514,130	1,182,200	0
Austria	8,211,381	1,890,169	0
Sweden	8,072,856	2,307,709	2
Poland	7,393,022	-7,834,741	8
Malaysia	6,635,567	-706,809	29

Джерело: побудовано автором на основі [12]

Згідно вище вказаних даних, ми можемо спостерігати провідних еспортерів, а саме, що Китай є найбільшою країною-виробником металургійної продукції з обсягом виробництва - 60,426,666 тис.. Друге місце займає Японія – 34,789,625 тис., а третє – Німечина 32,314,548 тис.

КНР займає особливе місце в світовій галузі чорної металургії. Розвиток цієї галузі важкої промисловості дозволив країні перетворитися з імпортера металургійної продукції, в головного експортера металу в світі. Об'єми виробництва настільки значні, що займають близько 50 відсотків всієї світової виплавки сталі. Це дозволяє впливати китайській металургії на весь світовий ринок.

Зміни в структурі прямих інвестицій в Китаї пов'язані значними економічними перетвореннями внутрішньоекономічної діяльності. Такі галузі господарювання як чорна металургія та енергетика поступово починають втрачати свої позиції. Це є свідчення поступового закінчення промислового буму в цих галузях. Місце енергетичної та металургійної галузі поступово займають сектори економіки, що орієнтовані на сферу послуг та науковий прогрес:

- індустрія високих технологій;
- туристична галузь;
- транспортна галузь;
- індустрія розваг.

Варто зазначити, що попри тенденцію змін об'єктів інвестування, Китай знаходиться на другому місці серед країн з найбільшим об'ємом прямих зовнішніх інвестицій. Таке положення країні вдалося досягти завдяки значній та агресивній інвестицій політиці. При цьому вектор китайської сфери інтересів змінюється з країн, що розвиваються до держав з розвинутою економікою.

Деякі види сировини, яка є основою собівартості металургійної продукції, стають дефіцитними товарами на ринку. Експерти прогнозують підвищення цін на енергетичне та коксівне вугілля. Це пов'язано з багатьма чинниками, основними з яких є:

- зменшення видобутку китайських компаній, в зв'язку з новими обмежувальними нормами;
- банкрутство багатьох гірничодобувних компаній Великобританії, США та Європи.

Головна проблема чорної металургії для багатьох країн світу це надлишок виробничих потужностей. США, країни СНД, Китай, Європейський союз мають значні матеріальні ресурси, для випуску металургійної продукції. Але сучасна економічна ситуація показує, що їх використання є неефективним з точки зору ринкової економіки. Споживання металопродукції в розвинених країнах стабілізувалося. А світовий попит не здатний створити ситуацію в якій буде можливість використати надлишкові виробничі потужності. Тому їх подальше використання може лише негативно відобразитися на динаміці цін на металопродукцію.

Також доцільним буде дослідити компанії-лідери та їх місце на світовому ринку металургійної продукції.

Таблиця 2.4

Рейтинг 30 найбільших компаній світу з експорту металургійної продукції

№	Компанія (країна)	2020 р.	2021 р.	Абсолютне відхилення
		млн.	млн.	
1	Mittal Steel (Нідерланди)	49,89	63,66	13,77
2	Arcelor (Люксембург)	46,65	54,32	7,67

Продовження таблиці 2.4

3	Nippon Steel (Японія)	32,91	33,7	0,79
4	JFE Steel (Японія)	29,57	32,02	2,45
5	Posco (Корея)	31,42	31,2	-0,22
6	Shanghai Baosteel (КНР)	22,73	22,53	-0,2
7	US Steel (США)	19,26	21,25	1,99
8	Nucor (США)	18,45	20,31	1,86
9	Tangshan (КНР)	16,08	19,06	2,98
10	Corus(Велика Британія)	18,18	18,3	0,12
11	Riva (Італія)	17,53	18,19	0,66
12	Северсталь(РФ)	15,16	17,6	2,44
13	ThyssenKrupp (ФРН)	16,55	16,8	0,25
14	Євраз (РФ)	13,85	16,1	2,25
15	Gerdau Group (Бразилія)	13,7	15,57	1,87
16	Anshan (КНР)	11,9	15	3,1
17	Jiangsu Shagang (КНР)	12,02	14,63	2,61
18	Wuhan (КНР)	13,05	13,76	0,71
19	Sumitomo Metal Industries (Японія)	13,48	13,58	0,1
20	Sail (Індія)	13,48	13,58	0,1
21	Techint Group (Аргентина)	11,42	12,83	1,41
22	China Steel Corp (Тайвань)	11,65	12,48	0,83
23	Магнітогорський МК (РФ)	11,38	12,45	1,07
24	Jinan Steel (КНР)	10,43	11,24	0,81
25	Maanshan(КНР)	9,65	10,91	1,26
26	Laiwu (КНР)	10,34	10,79	0,45
27	Shougang(КНР)	10,44	10,55	0,11
28	Hunan Valin Group (КНР)	8,45	9,91	1,46
29	Imidro (Іран)	9,41	9,79	0,38
30	Ind Union/Донбасе (Україна)	8,55	9,52	0,97

Джерело: побудовано автором на основі [12]

Відповідно до даних цієї таблиці можемо побачити, що перше місце очолює компанія з Нідерландів - «Mittal Steel», рівень отриманих доходів компанії становить 63,66 млн. Друге місце посідає – «Arcelor» з Люксембургу - 54,32 млн. «Nippon Steel» - компанія з Японії, яка посідає третє місце у даному рейтингу, доходи якої становлять 33,7 млн.

На підґрунті отриманих результатів дослідження світового ринку ми можемо визначити пріоритетний ринок експорту для ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг».

Для цього нам допоможе матриця «ринкова доступність – можливості реалізації економічних інтересів компанії – ступінь поінформованості на ринку». Матриця для оцінки привабливості ринку за трьома вибраними критеріями, має три осі: доступність ринку, можливості реалізації економічних інтересів компанії, ступінь поінформованості [13]. Для аналізу даним матричним методом доцільно досліджувати такі країни, як: Грузія, Литва, Австрія, Польща та Швеція, так як вони є потенційними країнами-контрагентами.

Можливості реалізації економічних інтересів компанії					
Доступність ринку		Н	С	В	Доступність ринку
	Н				
Доступність ринку	В	Грузія			С
	Н				
Доступність ринку	В		Швеція		В
	Н			Польща	
Доступність ринку	В		Австрія	Литва	
	Н				

Рисунок 2.7. Матриця «ринкова доступність – можливості реалізації економічних інтересів ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг» – ступінь поінформованості на ринку»

Джерело: розроблено автором

Даний метод метод матричного аналізу вказує на те, що більш доцільними будуть ринки: Литви та Австрії.

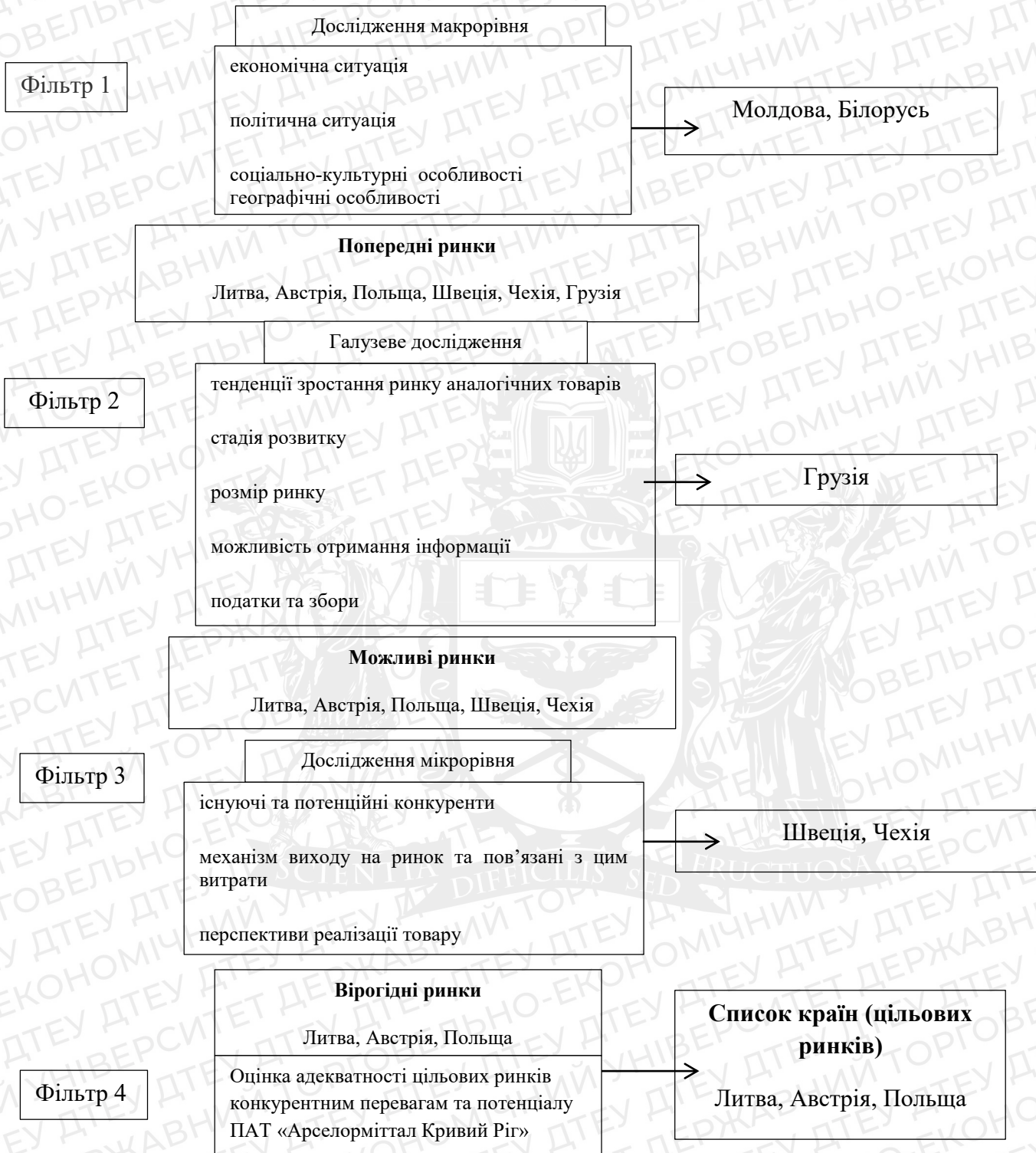

Рисунок 2.8. Модель відбору зарубіжних ринків «4 фільтрів»

Джерело: розроблено автором

Модель «4 фільтрів» охоплює ширше коло показників та критеріїв і полягає у всебічному аналізі та оцінці системи показників [14].

Сучасний стан ринку чорної металургії України характеризується переходом від ринку виробника до ринку споживача. Так, під впливом перенасиченості світового металургійного ринку, на якому існує близько 600

мільйонів тонн надлишкових виробничих потужностей, споживачі диктують вимоги щодо якості й вартості, за якою вони бажають купувати металургійну продукцію. Це ускладнює процеси просування і збуту металопродукції, оскільки збільшується цінова конкуренція серед виробників, яка іноді призводить до повномасштабних «цінових війн». В Україні така ситуація також ускладнюється коливанням курсу гривні по відношенню до іноземної валюти, що спричиняє зменшення купівельної спроможності основних вітчизняних споживачів. У той же час, в умовах політико-економічної кризи та тривалої антитерористичної операції на Сході України, українські підприємства-виробники вимушені закуповувати сировинні ресурси, зокрема коксівне вугілля та природний газ, у іноземних постачальників. Це у свою чергу, особливо за коливань курсу валют, збільшує собівартість виготовленої продукції та приваблює до України імпортерів, тим самим збільшуючи цінову конкуренцію. Всі вищезазначені фактори підштовхують підприємства, що є основними гравцями внутрішнього ринку чорної металургії, до використання нових методів просування виготовленої металургійної продукції, задля збереження своєї продуктивності та прибутковості.

2.2. Оцінка перспектив результативності експортної поставки до Литви

Металургія, яка складається із чорної та кольорової - найважливіша галузь важкої промисловості, підприємства якої виробляють чавун, сталь, прокат, сталеві й чавунні труби, феросплави, металеві вироби промислового призначення. Без продукції металургії неможливий розвиток народного господарства, особливо у сфері будівництва, транспорту, машинобудування тощо.

Статичні інструменти для підтримки прийняття рішень не змогли допомогти при вирішенні задач моделювання і прогнозування енергоспоживання на металургійному підприємстві ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг», так як були спочатку не призначені для підтримки прийняття рішень в настільки складному середовищі.

Щоб повністю врахувати всі взаємозалежності, обмеження, динаміку і невизначеності, було вирішено створити імітаційну модель енергоспоживання на металургійному підприємстві. Агентна модель створена в системі моделювання Anylogic і, як видно на слайді, охоплює всі процеси у виробництві металопродукції. За допомогою програмного комплексу проводиться порівняння допустимих значень і коригування величини прогнозованого споживання активної потужності металургійним підприємством за кожен фіксований момент часу. Система обчислює діапазони регулювання дугових електропечей, допустимі для забезпечення безперервності розливання сталі при плавці певного сортаменту стали за відповідним технологічним маршрутом.

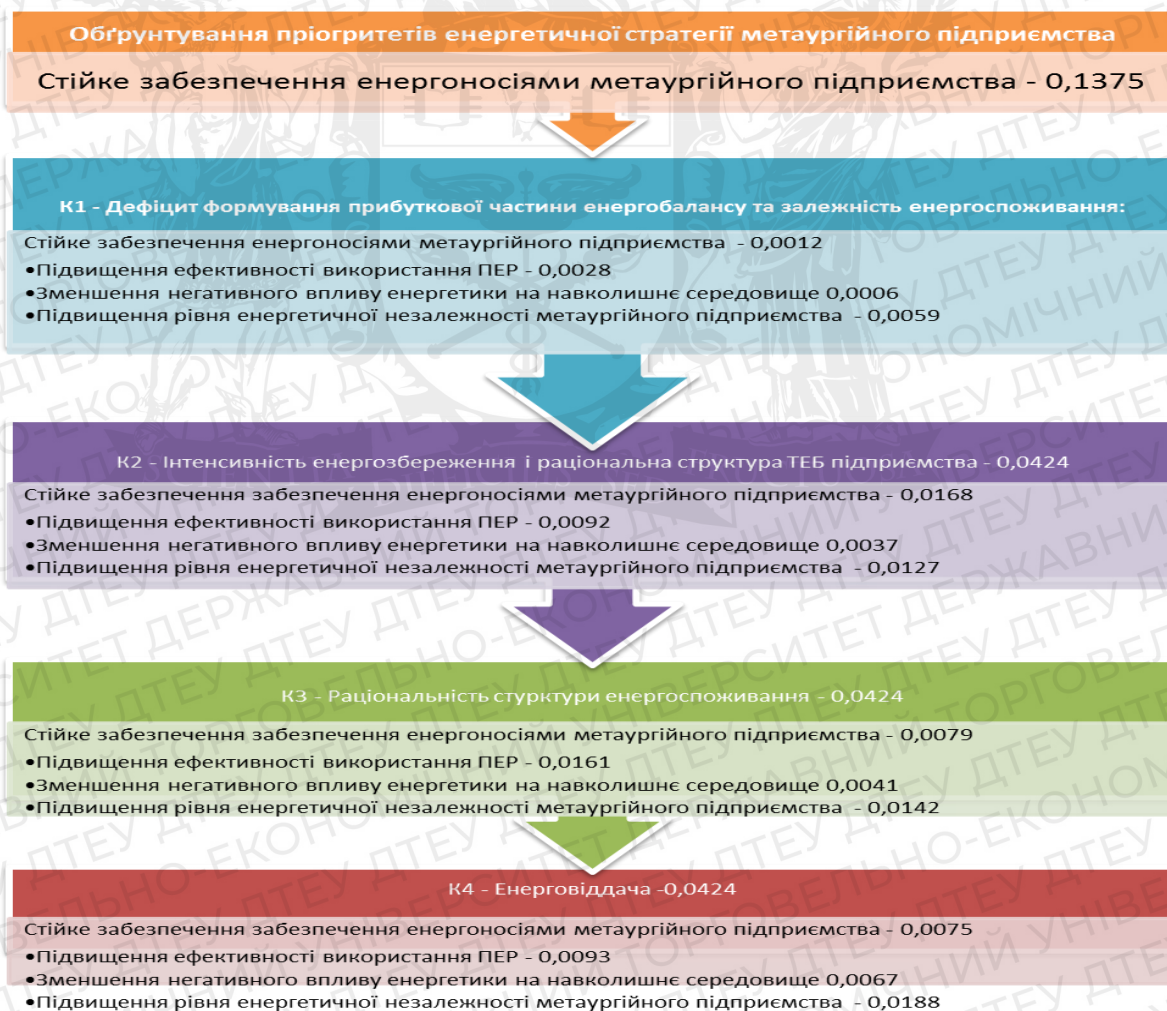

Рисунок 2.7. Результати порівняльної оцінки важливості критеріїв/альтернатив при обґрунтуванні пріоритетів енергетичної стратегії підприємства

Джерело: розроблено автором

Також в модель закладені алгоритми управління транспортним устаткуванням, які мінімізують розриви в роботі машин безперервного лиття. Завдяки багатоваріантним розрахункам на імітаційній моделі транспортного обслуговування вибираються раціональні маршрути руху транспорту в залежності від постановок задач оптимізації енергоспоживання та логістичного управління.

Спостерігаючи за процесом моделювання можна побачити поточний і сумарне значення електроспоживання; обсяг виробництва сталі; сумарний графік навантаження металургійного підприємства; діаграму Ганта (із зазначенням ранніх і пізніх термінів початку і закінчення технологічних операцій) діаграми і відповідні значення коефіцієнтів завантаження основного обладнання та транспортних засобів. Модель повністю анімована як в 2D, так і в 3D.

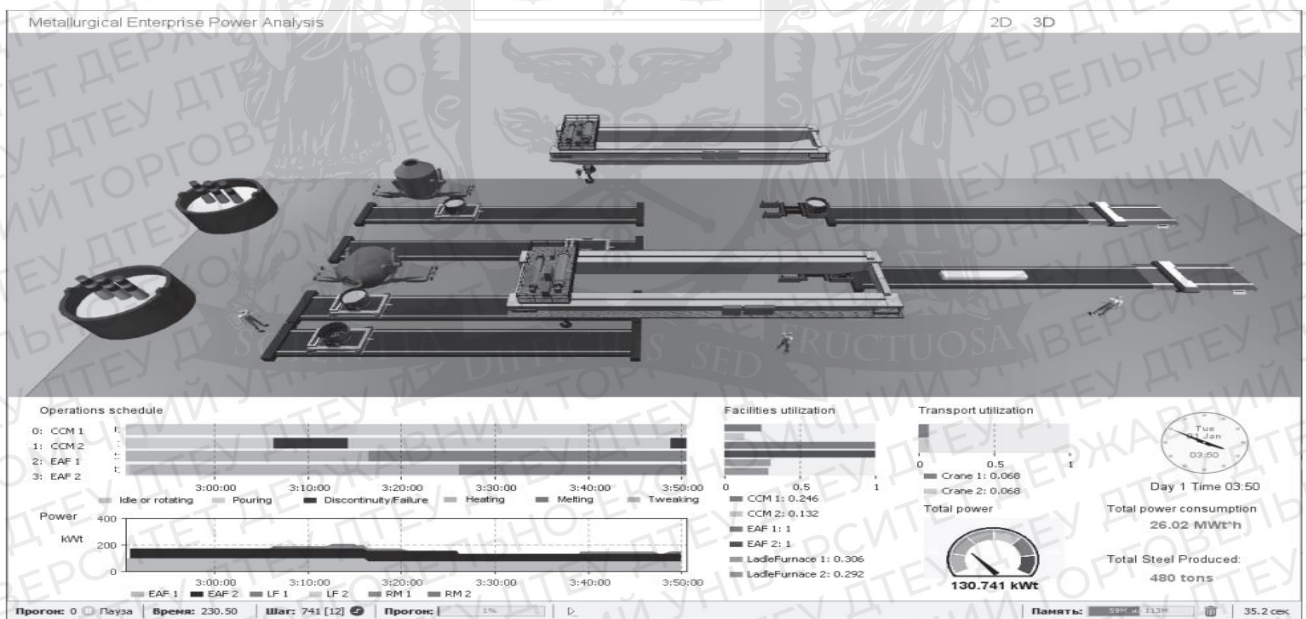

Рисунок 2.8. Прогнозне моделювання енергоспоживання на металургійному підприємстві

Джерело: розроблено автором

Автоматизована система технічного обліку електроенергії передає в систему моделювання величину прогнозованого споживання активної потужності металургійним підприємством за кожен фіксований час доби, а також допустиме значення активної потужності. Споживання активної потужності металургійним підприємством за кожен фіксований час доби складається з активної потужності,

споживаної агрегатами підприємства за відповідний фіксований час доби. Дані про величину прогнозованого споживання активної потужності металургійного підприємства за кожен фіксований час доби заносяться в систему щодня на наступну добу вперед на підставі прогнозу, що виконується управлінням головного енергетика. В якості допустимого значення активної потужності виступає заявлене її значення для металургійного підприємства. Коригування заданого технологічного маршруту полягає в зміні послідовності використання виробничих установок, тривалості виконання виробничих операцій на виробничих установках, а також додання або видалення деяких виробничих установок по результатах прогонів імітаційної моделі. Автоматизована система управління технологічним процесом сталеплавильного виробництва отримує сигнали з датчиків і контролерів і здійснює моніторинг тривалості виконання технологічних операцій на виробничих установках кожного технологічного маршруту і обчислює діапазони регулювання для дугових електропечей, що є допустимі для забезпечення безперервності розливання сталі при плавці певного сортаменту стали за відповідним технологічним маршрутом.

За допомогою програмного комплексу проводиться порівняння допустимих значень і коригування величини прогнозованого споживання активної потужності металургійним підприємством за кожен фіксований час доби в залежності від введення витримки часу перед пуском дугової сталеплавильної печі (ДСП) і/або агрегату піч-ківш (АПК). Далі за допомогою автоматизованої системи управління режимами роботи ДСП відбувається подача сигналів на спеціального агента-контролера обладнання для запуску кожної готової до пуску ДСП з витримкою часу, що не перевищує тривалість періоду розплаву ДСП, попереднього по запуску. При цьому це значення не повинно виходити за межі діапазонів регулювання ДСП, допустимих для забезпечення безперервності розливання сталі при плавці певного сортаменту стали за відповідним технологічним маршрутом. Якщо величина прогнозованого споживання активної потужності металургійним підприємством за вказаний фіксований час доби перевищує допустиме значення активної потужності, то подається сигнал на агента-контролера обладнання на

запуск кожного готового до пуску агрегату піч-ківш з можливим зміщенням електричного режиму з зазначеної фіксованої години доби в фіксовану годину доби, що є наступною за зазначеною, без порушення безперервності розливання сталі при плавці певного сортаменту сталі з використанням запуску агрегату піч-ківш по іншому технологічному маршруту з введенням витримки часу перед цим запуском.

Економічне обґрунтування прийнятих рішень щодо управління зовнішньоекономічною діяльністю ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг» розробляється із метою підвищення ефективності зовнішньоекономічної діяльності та досягнення стратегічних цілей господарювання.

Метою даного аналізу є вибір найбільш вигідного і оптимального для бізнесу сегменту ринку, визначення країни-контрагента, з якою буде доцільно здійснювати визначений вид зовнішньоекономічної операції. Для вибору цільового ринку при здійсненні експортної операції доцільно було б обрати такі країни, як Грузія, Литва і Австрія, оскільки вони в значних об'ємах експортують сталеву сировину в Україну.

Нами здійснено обґрунтування вибору цільового ринку з-поміж трьох потенційних країн-контрагентів на основі вивчення їх політичних, економічних, географічних, правових, соціальних та культурних факторів умов кожної з них, результати чого зведено у табл. 2.3.

Таблиця 2.3

Обґрунтування вибору цільового ринку для здійснення експорту продукції

ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг»

№	Фактори, що визначають вибір ринку	Грузія	Литва	Австрія
1	2	3	4	5
1	Низький потенціал збуту	+		
2	Високий потенціал збуту		+	+
3	Атомістична конкуренція	+		
4	Олігополістична конкуренція		+	+
5	Низькі виробничі витрати	+		
6	Високі виробничі витрати		+	+
7	Обмежувальна політика щодо імпорту	+		
8	Ліберальна політика щодо імпорту		+	+
9	Невелика географічна відстань			+

Продовження табл. 2.3

10	Значна географічна відстань	+	+	
11	Економіка, що динамічно розвивається		+	+
12	Економіка, зі стагнаційними процесами	+		
13	Жорсткий валютний контроль	+		
14	Ліберальна валютна політика		+	+
15	Довгострокові перспективи зниження курсу національної валюти	+		
16	Довгострокові перспективи зростання курсу національної валюти			+
17	Незначні відмінності соціально-культурного середовища	+		
18	Значні відмінності соціально-культурного середовища		+	+
19	Невисокий політичний ризик			+
20	Високий політичний ризик	+	+	

Джерело: розроблено автором за [11]

Згідно здійсненого нами аналізу потенційних ринків збуту продукції ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг» варто звернути увагу, що підприємство найбільш зацікавлене у подальшому розширенні обсягів експорту до Литви. Вибір країни для експорту продукції ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг» методами експертних оцінок в (табл. 2.4).

Таблиця 2.4

**Вибір країни для експорту продукції ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг»
методом експертних оцінок**

Найменування показника	Грузія		Австрія		Литва	
	Оцінка показника в балах (макс - 3 бали)	Зважена оцінка	Оцінка показника в балах (макс - 3 бали)	Зважена оцінка	Оцінка показника в балах (макс - 3 бали)	Зважена оцінка
Розвиток економіки країни (вага показника, 0,2)	1	0,20	2	0,40	3	0,60
Зростання населення (вага показника, 0,15)	2	0,30	1	0,15	3	0,45
Розвиток внутрішнього ринку продукції (вага показника, 0,15)	3	0,45	2	0,30	1	0,15
Культура використання продукції (вага показника, 0,2)	2	0,40	3	0,60	1	0,20
Конкурентне середовище (вага показника, 0,2)	2	0,40	1	0,20	3	0,60

Продовження табл. 2.4

Рівень сприяння розвитку бізнесу в країні (вага показника, 0,1)	1	0,10	2	0,20	3	0,30
Разом:	x	1,85	x	1,85	x	2,30

Джерело: розроблено автором

Отже, найбільш перспективним є ринок Литви.

Для визначення перспектив експортної поставки до Литви слід дослідити даний ринок. Серед товарів, що експортуються до Литви є саме металургійна продукція. Найбільшими експортерами є Швеція товарооборот якої становить – 189,5 млн, Німеччина – 105,3 млн та Норвегія – 95,5 млн.

Основним торговельним партнером Литви є інші країни ЄС, на які припадає 67,5% обсягу імпорту країни, частка України в імпорті становить – 1,2%. Найбільшим імпортером металургійної продукції є Польща, товарообіг якої становить – 248,1 млн. Другим за обсягом товарообороту є Німеччина – 120,2 млн. Трете місце займає Італія – 97,9 млн.

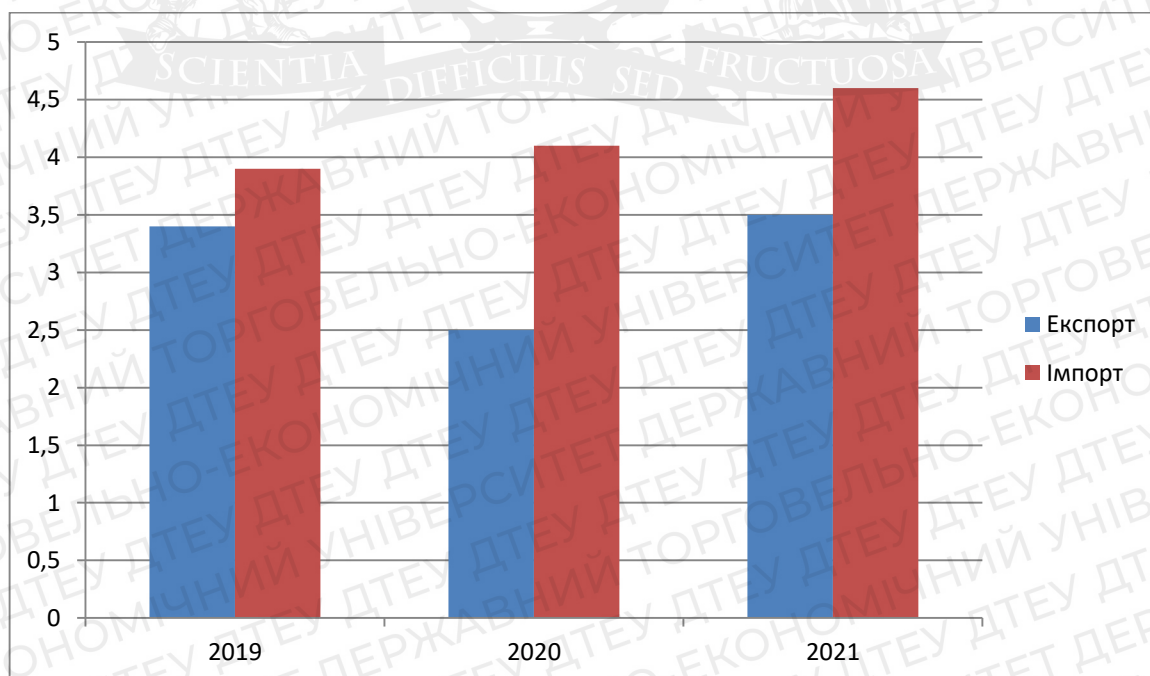

Рисунок 2.9 Обсяги експорту та імпорту товарів металургійної продукції

Джерело: розроблено автором на основі [12]

Обсяги експорту та імпорту товарів металургійної продукції на рис. 2.9 вказують на те, що країна має недостатню кількість необхідних ресурсів даної галузі. Тому обсяги імпорту переважають експортні обсяги.

Основними факторами впливу на даний ринок є: недостатній рівень власної сировини, зростання цін видобуток і обробку сировини і слабка конкуренція на внутрішньому ринку.

Ринок металургійної продукції Литви наповнюють багато місєвих компаній виробників, експортерів та імпортерів, їх ми можемо побачити в (табл. 2.5,2.6).

Таблиця 2.5

Компанії експортери металургійної продукції Литви

Компанії	Кількість категорій товарів або послуг, які продаються	Місто
«Danish steel uzdaroji akcine bendrove»	Чавун	Вільнюс
«Consena uab»	Залізні та сталеві поковки, сантехнічне та гідротехнічне обладнання	Каунас
«Systems & solutions uab»	Вироби з металу, виготовлені конструкційні металеві вироби	Сірвінтос

Джерело: побудовано автором на основі [12]

Таблиця 2.6

Компанії імпортери металургійної продукції Литви

Компанії	Кількість категорій товарів або послуг, які продаються	Місто
«Metal sleeve lithuania sp. Z o.o.»	Доменні печі, прокатні вироби, Труби з ливарного чавуну та металопродукція	Вільнюс
«Danish steel uzdaroji akcine bendrove»	Доменні печі та прокатні вироби	Вільнюс
«Lietkabelis ab – lietkabelis»	Металопродукція	Паневежис

Джерело: побудовано автором на основі [12]

Продовження табл.2.6

«Retoras uab»	Вироби з металу, Виготовлені конструкційні металеві вироби	Каунас
«Rm tools uab»	Труби з ливарного чавуну та металопродукція	Вільнюс
«Varine karuna, uab»	Виготовлені конструкційні металеві вироби	Вільнюс

Джерело: побудовано автором на основі [12]

Литва традиційно є найбільшим торговельним партнером України серед країн Балтії та за результатами 2013 р. посіла 23 місце серед країн світу за обсягами товарообороту з Україною. Торговельно-економічні відносини між Україною і Литвою регулюються базовими договорами з Європейським Союзом (ЄС) та низкою двосторонніх документів. Зокрема, Угодою про сприяння та взаємний захист інвестицій, Конвенцією про уникнення подвійного оподаткування, а також іншими угодами в галузі фінансів, митного регулювання, адміністративної допомоги між податковими інституціями тощо. Нині договірно-правова база українсько-литовських відносин у сфері торговельно-економічних зв'язків нараховує понад 40 міжурядових і міжвідомчих угод, а також 29 угод про регіональне співробітництво.

Таблиця 2.7

Торговельно-економічне співробітництво між Україною та Литвою

Товари	Експорт з України вартість, тис. дол. США	у % до загальн. обсягу	у % до відп. періоду попер. року
72 чорні метали	49 821,20	18,8	254,1
84 котли, машини, апарати і механічні пристрої	24 489,90	3,8	184,9
85 електричні машини і устаткування	11 693,30	4,4	166
73 вироби з чорних металів	7 443,90	2,8	112,7

Джерело: побудовано автором на основі [13]

Для оцінки перспектив результативності експортної поставки до Литви слід дослідити питання тарифного і нетарифного регулювання імпорту товару до Литви. Відповідно до Плану заходів по виходу з кризи у Литві були внесені зміни до законодавчих актів та змінені тарифи трьох головних податків – ПДВ, податку на прибуток, податку на дохід з населення, а також ставок ввізного мита.

Законом ЛР «Про внесення змін та доповнень до Закону ЛР «Про податок на додану вартість» від 23.12.08 № XI-114 з 01.01.09 встановлений стандартний тариф ПДВ у розмірі 19% (раніше 18%).

Законом ЛР «Про внесення змін та доповнень до Закону ЛР «Про податок на дохід з населення» від 23.12.08 № XI-111 з 01.01.09 встановлений тариф на податок на дохід з населення у розмірі 15% (раніше 24%).

Законом ЛР «Про внесення змін та доповнень до Закону ЛР «Про податок на прибуток» від 18.12.08 № XI-73 з 01.01.09 встановлений стандартний тариф податку на прибуток у розмірі 20% (раніше 15%).

Законом ЛР «Про внесення змін та доповнень до Закону ЛР «Про акцизи» від 19.12.08 № XI-79 встановлено наступні ставки ввізного мита: чорні метали – 10116 литів за одиницю; котли, машини, апарати і механічні пристрої – 14154 литів за одиницю; вироби з чорних металів – 9047 литів за одиницю.

Нетарифним регулюванням виступають вимоги ЄС щодо імпорту металургійної продукції. Проекту Постанови Європарламенту та Ради щодо контролю за ринком товарів та внесенням змін до Директив Ради №89/686/ЕЕС та 93/15/ЕЕС, а також Директив №94/9/ЕС, 94/25/ЕС, 95/16/ЕС, 97/23/ЕС, 1999/5/ЕС, 2000/9/ЕС, 2000/14/ЕС, 2001/95/ЕС, 2004/108/ЕС, 2006/42/ЕС, 2006/95/ЕС, 2007/23/ЕС, 2008/57/ЕС, 2009/48/ЕС, 2009/105/ЕС, 2009/142/ЕС, 2011/65/EU, й постанов (ЄС) №305/2011, 764/2008, 765/2008.

Метою постанови є спрощення законодавства та підвищення рівня безпеки продукції в ЄС шляхом посилення контролю за ринком цієї продукції в країнах-членах ЄС [13].

Аналіз показників експорту промислової продукції засвідчує скорочення експортних потоків продукції інвестиційного призначення металургійної та

машинобудівної галузей, тоді як обсяги експорту сировинної та харчової - продукції навпаки переважно демонстрували зростання. Загалом у 2020 р. порівняно з 2019 р. зовнішній товарооборот України (у дол. США) знизився на 6,4 %, а обсяги товарного експорту – на 1,7 %⁸. Зокрема, експорт чорних металів у 2020 р. порівняно з 2019 р. скоротився на 12,1 %, виробів з чорних металів – на 14,9 %, товарів органічної хімії – на 21,7 %, неорганічної – на 6,8 %, електротоварів – на 5,9 %. Серед технологічної продукції з відносно високою доданою вартістю обсяги експорту зросли у групі 88 (літальні, космічні апарати та їх частини) – на 131,0 %, групі 89 (судна, човни та інші плаваючі засоби) – на 8,2 %, групі 31 (мінеральні добрива) – на 67,5 %, групі 30 (фармацевтичні товари) – на 6,9 %, групі 84 (реактори ядерні, котли та машини) – на 6,7 %.

У металургії пікове падіння виробництва прийшлося на березень-травень, що було викликано поєднанням наступних внутрішніх та зовнішніх чинників:

- зниження попиту на металопродукцію у світі внаслідок зупинення роботи прокатних заводів, що є основними споживачами українських сталевих напівфабрикатів; зупинення безпрецедентної кількості автомобільних заводів у Європі; скорочення кількості бурових установок через падіння цін на нафту, що зменшує попит на трубну продукцію тощо;

- світове падіння цін на металопродукцію та металобрухт, що активно використовується конкурентами України в якості сировини для металургії. У результаті вітчизняні підприємства, що переважно використовують значно дорожчу за металобрухт залізорудну сировину, втрачають цінову конкурентоспроможність на світових ринках;

- значні протекціоністські обмеження для експорту української металопродукції з боку країн ЄС, США, Євразійського економічного союзу, Індії, Пакистану, Єгипту, Канади тощо. Коронакриза стала поштовхом для появи нових ініціатив щодо запровадження імпорتنих та захисних обмежень; - загострення внутрішніх логістичних проблем українських металургійних підприємств через часті зриви строків виконання їх замовлень на перевезення продукції з боку державних транспортних компаній та морських портів, що призводить до

гальмування виробничих процесів та невчасного виконання зобов'язань перед контрагентами.

До стратегічних заходів розвитку підприємств металургійної галузі слід також віднести: максимальне використання наявних конкурентних переваг України в галузі виробництва металопродукції; створення економічних умов прискореного оновлення та модернізації основних виробничих фондів для підвищення енергоефективності, конкурентоспроможності його продукції; використання можливостей державного впливу шляхом розроблення та введення в дію законодавчої бази, спрямованої на: створення умов для розвитку внутрішнього ринку металопродукції та забезпечення потреб України власною металопродукцією; зменшення енергетичних і матеріальних витрат на виробництво продукції та поліпшення екологічного стану довкілля; розвиток технічного та технологічного рівнів металургійного виробництва відповідно до світового рівня; координація планів розвитку металургійних підприємств із стратегіями розвитку інших галузей промисловості України; диверсифікація виробництва та оптимізація його структури в результаті збільшення номенклатури нових сортamentів, зокрема електроплавильного виробництва сталі, виробництва спеціальних сталей і сплавів, титанових сплавів та прокату, алюмінієвої фольги, створення нових видів цирконієвої продукції, наприклад для енергоустановок з прямим перетворенням енергії палива в електричну, збільшення обсягів випуску прокату і труб з антикорозійним покриттям, каліброваного прокату, гнутих профілів, а також труб для тепловиділяючих елементів АЕС; концентрація ресурсів на вирішенні пріоритетних задач, організація державного регулювання щодо оптимального використання наявних людських, матеріальних, сировинних та енергетичних ресурсів; забезпечення балансу інтересів держави, бізнесу і суспільних інститутів, зацікавлених у стійкій роботі комплексу; створення сприятливих умов для реалізації інноваційно-інвестиційної моделі розвитку галузі; реалізація державної політики протекціонізму у сфері зовнішньоекономічної діяльності, підтримки вітчизняного товаровиробника; державна підтримка науково-технічного потенціалу країни,

фундаментальних та прикладних досліджень, спрямованих на науково-технічне забезпечення інноваційного розвитку, поліпшення стану охорони праці та промислової безпеки; залучення вітчизняного наукового потенціалу до визначення принципів державного регулювання вирішення системних питань, що впливають на розвиток галузі; фінансова підтримка наукових досліджень, спрямованих на підвищення технічного рівня гірничо-металургійної галузі; організація державного регулювання щодо оптимального використання наявних матеріальних, сировинних та енергетичних ресурсів країни; розроблення та удосконалення законодавчо-нормативної бази з організації пошукових і фундаментальних науково-дослідних робіт загальнодержавного та загальногалузевого призначення; введення стандартів енерго- та ресурсозатратності, контроль шкідливих викидів; сприяння залученню зовнішніх та внутрішніх інвестицій для модернізації металургійної галузі, поліпшення екологічного стану довкілля у регіонах розташування гірничодобувних та металургійних підприємств.

Таким чином, визначення стратегічних напрямів розвитку внутрішнього ринку металопродукції, підприємств металургійної галузі, чорної металургії, гірничорудної і коксохімічної промисловості, виробництва феросплавів, вогнетривів, агломераційного та доменного виробництва, сталеплавильного, прокатного, виробництва труб, переробки брухту чорних і кольорових металів, вторинних ресурсів дозволяють запобігти падінням цін та збільшити частку світового ринку, який належить виробникам України.

РОЗДІЛ 3. РЕАЛІЗАЦІЯ УПРАВЛІНСЬКОГО РІШЕННЯ ЩОДО ЕКСПОРТУ МЕТАЛУРГІЙНОЇ ПРОДУКЦІЇ ПАТ «АРСЕЛОРМІТТАЛ КРИВИЙ РІГ»

3.1. Організаційне забезпечення здійснення експорту ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг» до Литви

Державна регуляторна політика у сфері експорту металургійної продукції це напрям державної політики, спрямований на вдосконалення правового регулювання експортної діяльності на світовому ринку в даній сфері. Регуляторна політика має такі напрями впливу: вдосконалення правового регулювання, недопущення прийняття економічно недоцільних і неефективних регуляторних актів, усунення технічних бар'єрів. Згідно розділу (2.1), де ми досліджували основні тенденції розвитку світового ринку металургійної продукції ми можемо зазначити, що експортна діяльність, яка спрямована здебільшого на ринок Литви є відповідною до регуляторної політики України.

На підґрунті оцінки перспектив результативності експортної поставки до Литви в підрозділі (2.2) ми визначили, що між двома країнами діє ряд інституцій для координації взаємодії на всіх напрямках співпраці, у т.ч. в торговельно-економічній сфері. Зокрема, одним з таких механізмів високого рівня є Міжурядова рада зі співробітництва між Україною і Литвою, що не суперечить нормативно-правовим вимогам України.

Наявність кадрового ресурсного забезпечення є невід'ємною частиною кожного підприємства. Кадрова політика ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг» спрямована на забезпечення поточних та довгострокових потреб підприємства необхідною кількістю працівників відповідних професій та кваліфікацій. Для забезпечення належного рівня кваліфікації працівників операційним потребам на підприємстві проводиться планомірна робота по підвищенню кваліфікації працівників.

Рівень комплектації основних професій складає понад 96%, що є одним з найкращих показників серед підприємств галузі.

Для підвищення ефективності діяльності основних виробничих етапів важливим є питання організації логістичних процесів. Логістичний процес ми можемо спостерігати в рис. (3.1):

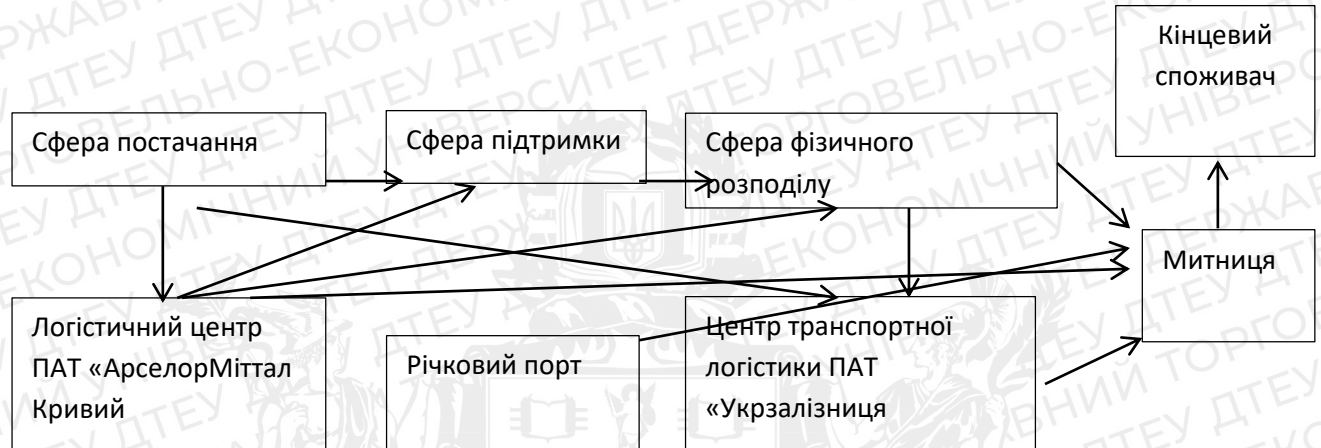

Рисунок 3.1. Схема організації логістичних процесів ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг»

Джерело: складено автором [14]

Звертаючи увагу на (табл. 2.6) можна спостерігати, що на основі даної таблиці можна створити shortlist та longlist для пошуку потенційних партнерів.

Longlist складається з таким потенційних партнерів, як: «Metal sleeve Lithuania Sp. z o.o.», «Danish steel uzdaroji akcine bendrove», «Lietkabelis ab – lietkabelis», «Retoras uab», «Rm tools uab», «Varine karuna, uab».

В shortlist входять кандидати для остаточного розгляду: «Metal sleeve Lithuania Sp. z o.o.», «Danish steel uzdaroji akcine bendrove» та «Lietkabelis ab – lietkabelis». Дані компанії слід розглядати через сукупність таких факторів, як: зручне логістичне розташування та широкий асортимент необхідних товарів, які може запропонувати наша компанія.

Рисунок 3.2. Маркетинг-кіт ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг»

Джерело: складено автором

Маркетинг-кіт демонструє переваги даної компанії на внутрішньому ринку і позиціонує себе, як надійного партнера.

На основі вище зазначених даних ми можемо здійснити організаційне забезпечення здійснення експорту ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» до Литви.

Першим етапом організації зовнішньоекономічної операції є проведення попередніх переговорів.

Схема здійснення експорту металопродукції України до Литви на умовах DDP наведена на рис. 3.1.

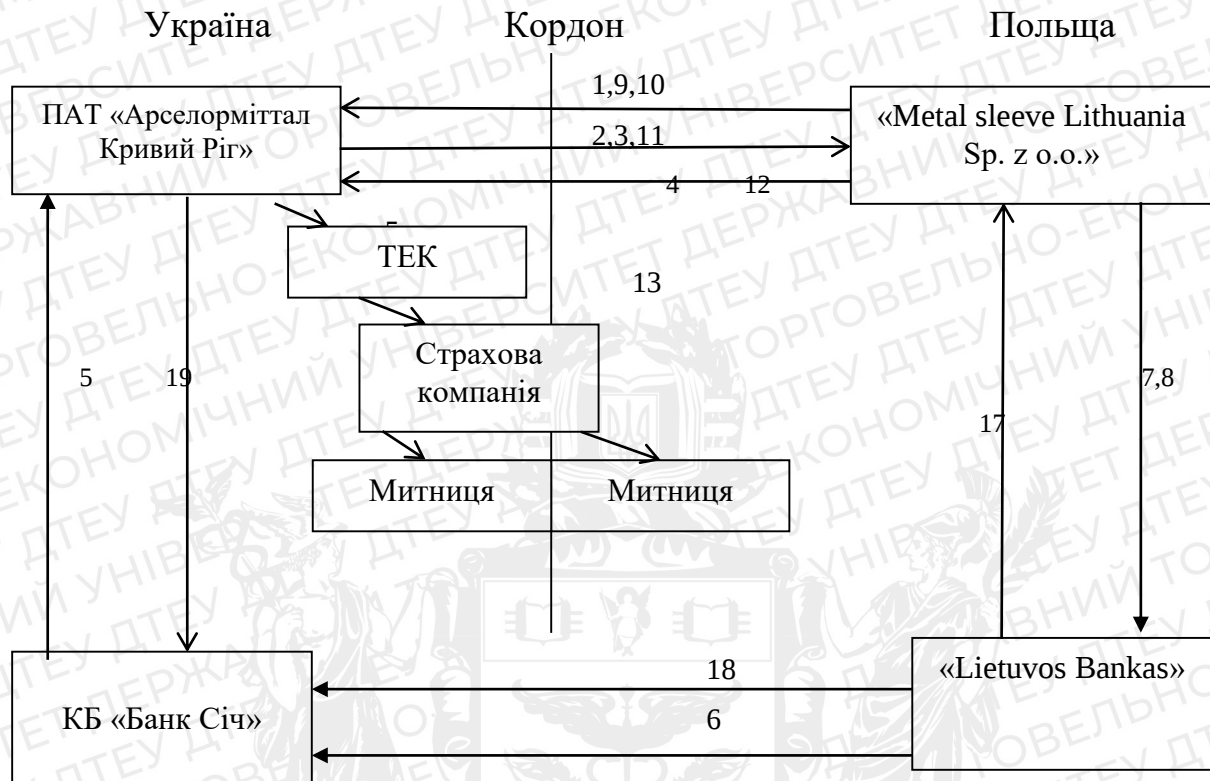

Рисунок 3.3. Схема здійснення експорту металопродукції України до Литви (форма платежу – банківський переказ проти поставки товару)

Джерело: складено автором

1. «Metal sleeve Lithuania Sp. z o.o.» надсилає запит до ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг» про бажання придбати металопродукцію.
2. «Арселорміттал Кривий Ріг» надсилає оферту.
3. «Metal sleeve Lithuania Sp. z o.o.» акцептує оферту.
4. «Metal sleeve Lithuania Sp. z o.o.» укладає попередній договір на умовах DDP з формою платежу банківський переказ проти поставки товару і відсилає в ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг» один примірник.
5. ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг» акцептує та повертає підписаний проект контракту без змін чи доповнень.
6. ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг» передає КБ «Банк Січ» товаророзпорядчі документи.
7. КБ «Банк Січ» надсилає товаророзпорядчі документи КБ «Литовський Банк», який перевіряє їх на відповідність.

8. «Lietuvos Bankas» відправляє товаророзпорядчі документи «Metal sleeve Lithuania Sp. z o.o.».
9. «Metal sleeve Lithuania Sp. z o.o.» перевіряє документи на відповідність і акцептує.
10. «Metal sleeve Lithuania Sp. z o.o.» повідомляє ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг» про готовність прийняти товар.
11. ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг» повідомляє «Metal sleeve Lithuania Sp. z o.o.» про готовність відвантажувати товар відповідно до базисних умов поставки DDP.
12. ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг» укладає договір з транспортно-експедиторською компанією про доставку товару на свій склад, відповідно до якого ТЕК повинна здійснити усі розрахунки, які виникнуть у процесі транспортування.
13. ТЕК направляє лист у страхову компанію, з якою укладено генеральний поліс щодо страхування вантажів, із проханням застрахувати обладнання на період його транспортування, а страховий поліс виписати на «Metal sleeve Lithuania Sp. z o.o.».
14. ТЕК здійснює митне очищення товарів на території України.
15. ТЕК здійснює митне очищення товарів на території Литви, місто Вільнюс на регіональній митниці та сплачує ПДВ.
16. Транспортування продовжується по території Литви на склад «Metal sleeve Lithuania Sp. z o.o.».
17. «Metal sleeve Lithuania Sp. z o.o.» дає доручення своєму банку «Lietuvos Bankas» здійснити переказ грошей за поставлений товар в банк експортера - «Банк Січ».
18. «Lietuvos Bankas» здійснює переказ коштів до КБ «Банк Січ».
19. КБ «Банк Січ» інформує ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг» про одержання коштів.

Для того, щоб експорт товару був ефективний, необхідно, щоб експортний дохід перевищував експортні витрати. Експорт товару доцільний, якщо

експортний прибуток перевищує внутрішній прибуток підприємства від продажу товару усередині країни. Експортний прибуток дорівнює експортному доходу за винятком експортних витрат, а внутрішній прибуток – внутрішньому доходу за винятком собівартості товару. При цьому внутрішній дохід – це гривневий виторг від продажу товару, призначеного на експорт, в Україні.

$$E_e^b = \frac{B_e}{C_m + T_e + O_e} \quad (3.1)$$

де: E_e^b – базовий коефіцієнт ефективності експорту;

B_e – виторг від експорту;

C_m – собівартість товару;

T_e – транспортні витрати;

O_e – організаційні витрати.

$$E_e^a = \frac{B_e - C_m - T_e - O_e}{B_e - C_m} \quad (3.2)$$

де: E_e^a – альтернативний коефіцієнт ефективності експорту;

B_v – внутрішній виторг (виторг від продажу товару у середині країни);

інші елементи є аналогічними елементами формули (3.1).

ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг» експортує металопродукцію в такі країни: Румунія, Білорусія, Польща, Грузія, Молдова, Казахстан, Чехія, Литва, Словаччина.

Для дослідження економічної ефективності експортних операцій ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг» вирішено розглянути співпрацю з Литвою. ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг» експортує до Литви (а саме в компанію «Metal sleeve Lithuania Sp. z o.o.») наступну продукцію: метал, чавун, сталь, феросплави, кокс і коксопродукти тощо. Асортимент є дуже широким, проте сфокусуємось на трубах з ливарного чавуну. «Metal sleeve Lithuania Sp. z o.o.» є прямим і основним партнером компанії ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг».

Таблиця 3.1

Умови угоди експорту товару

Найменування умови	Дані
Найменування товару	Труби з ливарного чавуну
Код УКТЗЕД	730300
Країна-експортер	Литва
Ціна товару за шт., євро.	738,48
Загальна кількість, шт.	34
Курс НБУ на час здійснення платежів	29,330761

Джерело: розроблено автором

Таблиця 3.2

Структура витрат до ціни контракту

Витрати	% до ціни контракту
Витрати на транспортування до основного перевізника	4%
Витрати на навантаження	1,6%
Витрати на розвантаження	1,7%
Матеріальні витрати експортера	2,5%
Витрати на оплату праці	4%
Відрахування від ФОП	38,3% від ФОП

Джерело: розроблено автором

Сукупні витрати на реалізацію труб з ливарного чавуну на території України складають 7% вартості контракту за внутрішніми цінами.

На основі вище наведених даних (табл. 3.1 та табл. 3.2), розрахуємо ефективність розробленої зовнішньоторговельної експортної операції:

1. Контрактна вартість = $738,48 * 34 = 25108,32$ євро.
2. Витрати експорту = $25108,32 * (0,04 + 0,016) = 1406,07$ євро
3. Контрактна вартість за внутрішніми цінами = $20000 * 34 = 680000$ грн.
4. Витрати на виготовлення продукції = $680000 * (0,025 + 0,04 + 0,04 * 0,383) = 54618$ грн.
5. Витрати на реалізацію на внутрішньому ринку = $680000 * 0,07 = 47600$ грн.
6. Ефект зовнішній = $25\,108,32 * 29,330761 - (1\,406,07 * 29,330761 + 54618) = 640058$ грн.
7. Ефект внутрішній = $680000 - (54618 + 47600) = 577782$ грн.

8. Ефективність на зовнішньому ринку = $(25\,108,32 * 29,330761) / (1\,406,07 * 29,330761 + 54618) = 7,7$.

9. Ефективність на внутрішньому ринку = $680000 / (54618 + 47600) = 6,65$.

Отже, за даними проведених вище розрахунків видно, що експортна операція, яку здійснює ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг» є ефективною, бо на кожну гривню витрат припадає 7,7 гривень доходу.

3.2. Прогнозна оцінка результативності експортної поставки до Литви

Для визначення доцільності укладення експортної угоди проведемо її деталізацію та прогнозування значення виручки від експорту ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг» у результаті купівлі основних засобів на основі укладення експортної угоди.

Відповідно до угоди між ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг» та «Metal sleeve Lithuania Sp. z o.o.», ми бачимо в (табл. 3.1), що труби з ливарного чавуну за ціною – 738,48 товару за шт., євро у кількості 34 шт. Відповідно до (рис. 3.2) схеми логістичних процесів ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» ми можемо спостерігати, що товар проходить такі етапи логістичних процесів: надходження до логістичного центру ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг»; звідти товар надходить до центру транспортної логістики ПАТ «Укрзалізниця»; далі товар надсилають на митницю; після її проходження надсилається на склад до кінцевого споживача. Форма розрахунків – безготівкова. Також згідно даного договору є такі умови: за взаємною згодою компаній до положень цієї угоди можуть вноситися зміни, вони оформлюються окремим протоколом; будь-які спори, що виникатимуть застосуванні цієї угоди, вирішуватимуться шляхом проведення консультацій і переговорів між сторонами; дія угоди припиняється через 3 місяці після отримання відповідного повідомлення іншою договірною стороною.

Для розробки прогнозної моделі використаємо алгоритм побудови економетричних моделей виручки від експорту підприємства:

1. Визначення фактичних показників виручки від експорту підприємства ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг».
2. Визначення параметрів економетричних моделей виручки від експорту організації, використовуючи метод найменших квадратів та побудовано прогнозу (трендову) модель.
3. Обчислення прогнозного значення виручки від експорту підприємства ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг» на наступні 3 роки.

Обґрунтуємо заходи щодо підвищення ефективності організації експортними операціями ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг».

1. Створення окремого відділу (служби) логістики.
2. Пошук вигідніших постачальників.
3. Застосовування засобів страхування ризиків, у тому числі валютних, фінансових, політичних та економічних.
4. Організація безперервності постачань, якщо це потрібно для ефективної діяльності підприємства.
5. Організації ефективного транспортного забезпечення.
6. Вдосконалення кадрової політики.
7. Удосконалення цінової політики.
8. Підвищення ефективності управління експортними операціями ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг».

Для створення стійкої конкурентної переваги ресурси підприємства мають відповідати певним вимогам, а саме: якості, під якою розуміється здатність окремого ресурсу підприємства або їх сукупності відповідати умовам внутрішнього середовища підприємства з метою найбільш ефективного його використання; стійкості до зовнішніх загроз, яка розглядається як здатність окремого ресурсу підприємства або їх сукупності запобігати загрозам, які виникають у зовнішньому середовищі.

Для прогнозування експортної поставки до Литви слід врахувати екзогенні,

ендогенні та контрактні ризики. Ендогенними ризиками виступають: інфляція, зростання рівня безробіття, збільшення витрат та зменшення доходів. До екзогенних ризиків можемо віднести збільшення ставки оподаткування, збільшення обсягу пропозиції грошей та збільшення обсягу державних витрат. Контрактними ризиками можуть виступати: коли одна із сторін не виконує своїх забор'язань; порушення термінів зазначених в контракті.

Сучасні напрямки управління зовнішньоекономічною політикою підприємства базуються на управлінні ціною та якістю. Управління ціною продукції здійснюється з огляду на конкретний ринок збуту. Одним з напрямків стимулювання попиту на продукцію та забезпечення підвищення ефективності збуту є збільшення обсягів продажу продукції у кредит та перерозподіл цінового навантаження між окремими видами продукції.

Визначимо необхідні організаційні зміни та розробимо прогноз обсягів діяльності підприємства та витрат ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг» на 2022 рік, для цього визначимо витрати на реалізацію заходів щодо підвищення ефективності експорту та прогнозний обсяг збільшення показників від реалізації даних заходів.

Використовуючи всі пропозиції щодо підвищення ефективності здійснення експортних операцій на підприємстві розрахуємо прогнозні показники експорту продукції ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг» на 2022-2024 роки з урахуванням запропонованих заходів. Основним методом планування доходів та витрат на підприємстві є метод екстраполяції. Метод екстраполяції є найбільш простим методом планування. Він заснований на результатах трендового аналізу показників діяльності підприємства за ряд попередніх періодів і полягає у виявленні «лінії тренда», яка дає змогу спрогнозувати обсяги даних показників.

На основі проведеного аналізу щодо впровадження заходів удосконалення організації експорту на підприємстві ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг», проведемо планування обсягу витрат від впровадження даних заходів в табл. 3.3.

Таблиця 3.3

Прогнозні зміни від реалізації заходів щодо підвищення ефективності зовнішньоекономічної діяльності ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг»

Захід	Очікуваний дохід	Прогнозні витрати
пошук більш вигідних постачальників	Збільшення виручки від реалізації на 20%	Підприємство не несе додаткових витрат на реалізацію даних заходів.
організації необхідних термінів строків поставки продукції		
організація безперервності поставок, якщо це необхідно для ефективної діяльності підприємства		Виконавцями є співробітники підприємства, що отримують заробітну плату, яка входить до складу постійних витрат підприємства (адміністративні витрати)
організації ефективного транспортного забезпечення		
вдосконалення кадрової політики		
вдосконалення цінової політики – використання ефективної торгівельної націнки		
підвищення ефективності управління імпортними операціями		
застосовування засобів страхування ризиків, у тому числі валютних, фінансових, політичних та економічних		витрати на страхування становлять 7,5% від виручки від реалізації імпортних товарів
підвищення витрат на закупку імпортних товарів через цінову політику постачальників		витрати на закупку підвищуються на 33%
підвищення тарифів на комунальні послуги, послуги зв'язку тощо		постійні витрати підвищуються на 3%

Джерело: розроблено автором

У 2022 році за прогнозами збільшення доходу (виручки) від реалізації продукції підприємства на 20% прогнозна сума чистого доходу (виручки) від реалізації експортних товарів підприємства становитиме:

$$27604,2 \cdot 1,20 = 33125 \text{ тис. грн.}$$

Темп приросту доходів компанії від реалізації експортних товарів в 2020 році порівняно із 2022 роком склав 32%. Оскільки наразі в країні прогресують кризові явища, на 2022 рік планується скорочення темпів приросту доходів. Отже, прогнозуємо його на рівні 20%.

Таким чином, матиме такий тренд приросту доходів компанії на 2020-2024 роки (рис. 3.2). Доходи щороку зростатимуть на 20%.

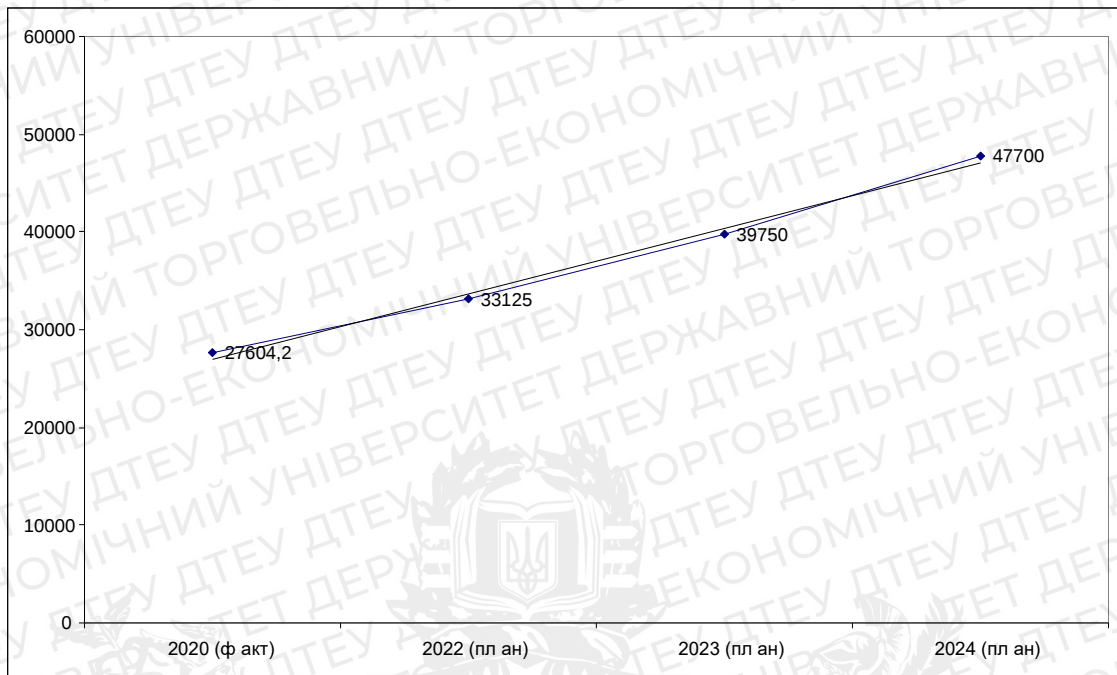

Рисунок 3.2. Тренд приросту доходів компанії ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг» на 2020-2024 роки, тис.грн.

Джерело: розроблено автором

У 2022 році планується підвищення постійних витрат на 3%. Вони складуть: $200 \cdot 1,03 = 206,0$ тис. грн. Планується також підвищення витрат на оплату праці персоналу на 3%: $194,9 \cdot 1,03 = 200,7$ тис. грн. При цьому не планується додаткове наймання персоналу. В 2022 році прогнозний валовий прибуток становить: $33125 - 32144 = 980,6$ тис. грн.

Альтернативний коефіцієнт ефективності експорту = різниця вибору від експорту, собівартості товару / різницю внутрішнього вибору та собівартості товару, транспортних витрат і організаційних витрат =
$$= (1170000 - 877500) / (1170000 - 877500 - 124795) = 292500 / 167705 = 1,74$$
 – експорт ефективний (обидва коефіцієнта більші за одиницю).

Значення коефіцієнтів ефективності експорту наведено в табл. 3.4.

Таблиця 3.4

Значення коефіцієнтів ефективності експорту

№	Коефіцієнт	Значення
1	Базовий коефіцієнт ефективності експорту	1,17
2	Альтернативний коефіцієнт ефективності експорту	1,32

Джерело: розроблено автором

Умови експорту товару:

а) Закупівельна вартість металопродукції для експорту становить 650 доларів США;

б) 100% передплата;

в) Витрати, пов'язані з експортом:

- вартість перевезення вантажу – 68750 доларів США;

- вартість страхування – 22500 доларів США;

- оплата навантаження/розвантаження – 4000 доларів США.

Витрати, пов'язані з митним оформленням експорту вантажу:

а) Сплата експортного мита – 84750 доларів США;

б) Сплата митних зборів – $(1170000 * 0,2\%) / 100\% = 2340$ доларів США;

в) Продавець є експортером металопродукції, отже ПДВ повертається лише з нарахованого мита та митних зборів, які в даному випадку становлять 0 доларів США.

Розрахунок валютної виручки:

$650 * 1800 = 1170000$ (доларів США)

Розрахунок валового доходу:

$1170000 - (877500 + 124795) = 167705$ (доларів США);

Розрахунок з бюджетом:

а) 0% ставка ПДВ: експортні операції не обкладаються ПДВ;

б) 100% передплата Покупцем;

в) Інші витрати: витрати на отримання інших дозвільних документів – 100 доларів США (2585 грн), витрати на оформлення ЗЕД документації – 187,5 доларів США (4846,88 грн);

Розрахунок прибутку:

$1170000 - (877500 + 182340 + 287,5) = 109872,5$ (доларів США);

Сплата податку на прибуток:

$(330 * 29\,000 * 0,5\%) / 100\% = 47850$ грн. або 1851,06 доларів США.

Розрахунок чистого прибутку:

$109872,5 - 1851,06 = 108021,4$ (доларів США);

Розрахунок рентабельності експортної операції за чистим прибутком:

$(108021,4 : 1170000) * 100\% = 9,23\%$.

Отже, підприємство отримує високий рівень рентабельності за значної загальної суми прибутку. Таким чином, при наявності якісного продукту, сертифікованого та виробленого за світовими стандартами, українські підприємства – виробники та продавці металопродукції мають можливість продавати продукцію на зовнішніх ринках.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

На основі проведеного дослідження у випускній кваліфікаційній роботі можна зробити наступні висновки.

Фінансовий аналіз є інструментом, який дає можливість оцінити поточний та перспективний стан підприємства, встановити його короточасну чи довготривалу платоспроможність на підставі використання обґрунтовано вибраних методів аналізу, зокрема методу фінансових коефіцієнтів.

Адекватна оцінка фінансового стану, залучення і високоефективне використання фінансових ресурсів потребує постійного контролю. Необхідно вчасно розпізнавати і забезпечувати прийняття превентивних управлінських рішень, які будуть обумовлювати зниження впливу негативних явищ на стан підприємства. Оцінка фінансового стану підприємства становить інтерес для інвесторів, кредиторів, постачальників матеріально-технічних ресурсів, державних органів управління і виробничих менеджерів.

Об'єктом дослідження є ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг» – це металургійне підприємство, яке займає одну з лідируючих позицій серед виробників чавуну, сталі та феросплавів України.

Аналіз фінансової стійкості ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг» показав, що в 2021 році на 33% зріс робочий капітал підприємства, коефіцієнт фінансової незалежності у 2021 році не змінився проте до цього спостерігалась позитивна динаміка його зростання, скоротився коефіцієнт концентрації позикового капіталу. Слід відмітити, що у підприємства немає довгострокових зобов'язань.

Комплексний аналіз фінансового стану ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг» показав, що протягом аналізованого періоду підприємство функціонувало стабільно і прибутково, зокрема в 2021 році зросла сума майна, оборотного і необоротного капіталу, власного капіталу, збільшився валовий і чистий дохід, зросли витрати і підприємство отримало прибуток в розмірі 383686 тис. грн.

Упродовж 2017-2021 рр. спостерігається зменшення частки реалізації продукції ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг», які експортуються у загальній сумі

реалізованих товарів підприємства з 0,98% у 2017 р. до 0,24% у 2021 р. Позитивним моментом у зовнішньоекономічній діяльності ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг» стало зростання виручки від реалізації експортованих товарів на 63,05 тис. дол. США або на 163,55%. Тож упродовж 2017-2021 рр. спостерігається збільшення виручки ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг» від експорту товарів за такими асортиментними групами як: чавун на 15,75 тис. дол. США або на 162,71%; сталь на 18,46 тис. дол. США або на 156,18%; феросплави на 20,41 тис. дол. США або на 152,09% та коксу і коксопродуктів на 8,43 тис. дол. США або на 232,23%.

В цілому здійснення експортних операцій ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг» є ефективним і прибутковим, але деяких недоліків в організації експортних операцій ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг» можна уникнути за допомогою приведеного комплексу заходів щодо поліпшення організації і підвищенню ефективності експортних операцій.

Відповідно до проведеного розрахунку прогнозової моделі показника ефективності виручки від експорту підприємства ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг», можна сказати, що прогнозується зростання величини показника виручки від експорту підприємства ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг» – у 2021 році, порівняно з 2020 роком, відбудеться зростання показника на 21,26 тис. грн або на 20,92%.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрей Тарасенко. Рынок Металлопродукции во второй половине 2020. URL:<https://gmk.center/wp-content/uploads/2020/06/Rynok-metalloprodukcii.pdf> (дата звернення: 17.05.2022).
2. Босак А.О. Міжнародна економіка та міжнародні економічні відносини: навч. посіб. / А.О. Босак та ін.; Нац. ун-т «Львів. політехніка», Навч.-наук. ін-т економіки і менеджменту. – Львів : Міські інформ. системи, 2017. – 364 с.
3. Гордополов В. Ю. Сучасний стан зовнішньоекономічної діяльності резидентів України / В. Ю. Гордополов. // Ефективна економіка. - 2016. - № 11.
4. Гребельник О. П. Основи зовнішньоекономічної діяльності : підручник / О. П. Гребельник. – 5-те вид., перероб. та допов. ; Університет ДФС України. – Ірпінь : 2019. – 410 с.
5. Дахно І. І. Зовнішньоекономічна діяльність-3 / За ред. д.е.н., проф. І. І. Дахна. / І. І. Дахно, В. М. Алієва-Барановська, – К. : «Центр учбової літератури», 2018. – 356 с.
6. Дунська А.Р. «Зовнішньоекономічна діяльність підприємств: навч. посіб. до вивчення дисципліни для студ. галузі знань 07 «Управління та адміністрування», за спеціальністю 073 «Менеджмент». / КПІ ім. Ігоря Сікорського ; уклад.: А. Р. Дунська , Г. П. Жалдак. – Електронні текстові дані (1 файл: 106 Кбайт). – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. – 64 с.
7. Економічний огляд металургійної галузі України. Бізнес в офіційних цифрах. 2022. URL: <https://rating.zone/ekonomichnyjohliad-metalurhijnoi-haluzi-ukrainy/> (дата звернення: 20.05.2022).
8. Іванченко К. І. Теоретико-методологічні основи формування системи менеджменту організації діяльності зовнішньоекономічного підрозділу підприємства / К. І. Іванченко, М. І. Іванченко // Матеріали 10 науково-практичної конференції студентів, аспірантів і докторантів «Менеджмент підприємницької діяльності». – Сімферополь : ДІАЙПІ, 2012. – С. 53–55.

9. Козак Ю.Г. Зовнішньоекономічна діяльність: підприємство-регіон [монографія]. / Ю. Г. Козак, Н. В. Притула, О. А. Єрмакова та ін. – К.: Центр учбової літератури, 2016. – 240 с.

10. Котиш О. М. К73 Зовнішньоекономічна діяльність підприємства: організація та управління : навчальний посібник / О. М. Котиш, І. В. Мілько. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017. – 183 с.

11. Країни за товарною структурою зовнішньої торгівлі. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 17.05.2022).

12. Trade Map. List of exporters for Iron and steel [Електронний ресурс] / Trade Map – Режим доступу до ресурсу: https://www.trademap.org/Country_SelProduct.

13. Ukrexport. Торговельно-економічне співробітництво між Україною та Литвою [Електронний ресурс] / ukrexport – Режим доступу до ресурсу: <http://www.ukrexport.gov.ua/>.

14. Фінансова звітність ПАТ за результатами діяльності 2017 року «АрселорМіттал Кривий Ріг». Офіційний сайт ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг»: веб – сайт. URL: https://ukraine.arcelormittal.com/tenders/doc/akcioneram/amkr/Annual_Report_A_M_Kryvyi_Rih_2017.pdf

15. Ассэль Г. Маркетинг: принципы и стратегия.-М.: Инфра-М, 1999г.-803 с.
Лубенченко О. Е. Методологія управління зовнішньоекономічною діяльністю промислових підприємств в умовах інноваційно-інвестиційної економіки: монографія / О. Е. Лубенченко, А. В. Гнедков; Донбас. держ. техн. ун-т. – Лисичанськ: ДонДТУ, 2016. – 243 с.

16. Циганкова Т. М. Міжнародний маркетинг. – К.: КНЕУ, 2018

17. Маслак О.О. Облік і аналіз зовнішньоекономічної діяльності: Навчальний посібник Л. : Новий Світ, 2016. - 352 с.

18. Міжнародні економічні відносини: навч. посіб. / А.І. Боярчук та ін. – Херсон : СТАР, 2018. – 373 с.

19. Обмежувальні заходи щодо товарів походженням з України на зовнішніх ринках. URL: <http://surl.li/ozwo> (дата звернення: 19.05.2022).

20. Офіційний сайт ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг». URL: <https://ukraine.arcelormittal.com>

21. Петруні Ю.Є. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства: навчальний посібник / за заг. ред. д.е.н. Ю.Є. Петруні. – Дніпропетровськ : Університет митної справи та фінансів, 2015. – 331 с.

22. Про зовнішньоекономічну діяльність : Закон України від 16.04.1991 № 959-XII (поточна редакція від 15.09.2016, підстава 1455-19) // Відомості Верховної Ради УРСР (ВВР). – 1991. – № 29. – Ст. 377.

23. Редих Э. ТОП-10 товаров экспорта. Что продавала Украин --- году. БИЗНЕС ЦЕНЗОР. 2020. URL: <http://surl.li/iltc> (дата звернення: 17.0:

24. Соколова Н. В. Управление внешнеэкономической деятельностью на уровне предприятия / Н. В. Соколова, М. Л. Елисеева // Общество и право. – 2015. – Выпуск № 2 (52). – С. 140–146.

25. Старостіна А.О. Міжнародна економіка: Практикум: навч. посіб. / А.О. Старостіна, О.Л. Каніщенко, І.Я. Софіщенко та ін. / За заг. ред. А.О. Старостіної. – К.: НВП «Інтерсервіс», 2015. – 416 с.

26. Філіпенко А.С. Міжнародні економічні відносини. Політика: підруч. / А. С. Філіпенко; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. – Київ : Київський університет, 2015. – 431 с.

27. Хрупович С.Є. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства: навчальний посібник для студентів усіх форм навчання напряму підготовки 6.030504 «Економіка підприємства / С. Є. Хрупович. – Тернопіль, 2017. – 137 с.

28. Чернишова Л. О. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства: практикум: навч. посібник / Л.О. Чернишова, В.О. Козуб, Л.Л. Нос; Харків: Форт, 2017. – 238с.

29. Шевченко Л. С. Міжнародна економіка : навч. посіб. / Л. С. Шевченко, О. А. Гриценко, Т. М. Камінська та ін. ; за заг. ред. С. М. Макухи. - Х. : Право, 2012. - 192 с.

30.Шкурупій О. В. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства: навч. посіб. / О. В. Шкурупій, В. В. Гончаренко, І. А. Артеменко та ін. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 248 с.

31. Шнирков О.І. Міжнародні економічні відносини: конспект лекцій / О. І. Шнирков, Р. О. Заблоцька. – Дніпро : [б. в.], 2018. – 286 с.

32.Щербак В. Г. Проблеми проникнення вітчизняних підприємств на зовнішні ринки / В. Г. Щербак, А. П. Лозенко // Фінанси України. – 2009. – № 5. – С. 14.

33.Юшина С. І. Визначення зовнішньоторговельної діяльності в українському законодавстві / С. І. Юшина // Часопис Київського університету права. – 2011. – № 4. – С. 197-200.

34.Яковенко О. В. Теоретичні основи аналізу зовнішньоекономічної діяльності митними органами / О. В. Яковенко // Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки. – 2015. – Вип. 27. – С. 89-94.

35. International Trade Centre. List of importing markets for a product exported by Ukraine. URL: <http://surl.li/ozzj> (дата звернення: 18.05.2022).

36. World Steel Prices. URL: <http://surl.li/ozwu> (дата звернення: 20.05.2022).

ДОДАТКИ

Додаток А

Баланс ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг» на 31.12.2021 р.

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	На дату переходу на МСФО
1	2	3	4	5
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи:	1000	3347	52683	3347
первісна вартість	1001	7550	59331	7550
накопичена амортизація	1002	4203	6648	4203
Незавершені капітальні інвестиції	1005	0	0	5896
Основні засоби:	1010	649988	595627	518136
первісна вартість	1011	1112553	1134659	940252
знос	1012	462565	539032	422116
інші фінансові інвестиції	1035	0	182184	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	6272	5726	6272
Відстрочені податкові активи	1045	1604	0	1529
Усього за розділом I	1095	661211	836220	535180
II. Оборотні активи				
Запаси	1100	356252	535007	0
Виробничі запаси	1101	166818	313035	166818
Незавершене виробництво	1102	2831	13830	2831
Готова продукція	1103	186433	207942	186433
Товари	1104	170	200	170
Векселі одержані	1120	0	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	247558	416057	247725
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	26284	22703	38211
з бюджетом	1135	42212	5240	40725
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	0	0
з нарахованих доходів	1140	18764	5	18764
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	40662	111710	40547
Поточні фінансові інвестиції	1160	30275	260825	30275
Гроші та їх еквіваленти	1165	310405	56982	310405
Готівка	1166	1	3	1
Рахунки в банках	1167	310404	56979	310404
Витрати майбутніх періодів	1170	0	0	3419
Інші оборотні активи	1190	8	47	1481
Усього за розділом II	1195	1072420	1408576	1087804
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0	0
Баланс	1300	1733631	2244796	1622984
Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	На дату переходу на МСФО

I. Власний капітал				
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	179528	179528	179528
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0	0
Капітал у дооцінках	1405	0	0	0
Додатковий капітал	1410	730667	1012216	681978
Емісійний дохід	1411	0	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0	0
Резервний капітал	1415	34883	49883	34883
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	363070	450207	296548
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)	(0)
Вилучений капітал	1430	(0)	(0)	(0)
Інші резерви	1435	0	0	0
Усього за розділом I	1495	1308148	1691834	1192937
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення				
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	6762	0
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0	111	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0	0
Усього за розділом II	1595	0	6873	0
III. Поточні зобов'язання і забезпечення				
Короткострокові кредити банків	1600	0	0	0
Векселі видані	1605	0	0	0
Поточна кредиторська заборгованість: за довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	0	0
за товари, роботи, послуги	1615	391931	480898	393075
за розрахунками з бюджетом	1620	20073	26669	20073
за у тому числі з податку на прибуток	1621	19472	25064	19509
за розрахунками зі страхування	1625	773	882	768
за розрахунками з оплати праці	1630	2703	2817	2725
за одержаними авансами	1635	258	403	258
за розрахунками з учасниками	1640	0	0	0
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0	0
за страховою діяльністю	1650	0	0	0
Поточні забезпечення	1660	8694	10556	8694
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	1051	23864	4454
Усього за розділом III	1695	425483	546089	430047
Баланс	1900	1733631	2244796	1622984

Додаток Б

Звіт про фінансові результати ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг»
за 2021 р.

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	1711495	1200072
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0
Премії підписані, валова сума	2016	0	0
Премії, передані у перестрахування	2017	0	0
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2018	0	0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2019	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(681754)	(386119)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	0	0
Валовий: прибуток	2090	1029741	813953
Валовий: збиток	2095	(0)	(0)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0	0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0
Інші операційні доходи	2120	236736	151783
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2130	(0)	(0)
Адміністративні витрати	2130	(140282)	(59151)
Витрати на збут	2150	(226433)	(106344)
Інші операційні витрати	2180	(454797)	(454761)
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0	0
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	444965	345480
Фінансовий результат від операційної діяльності: збиток	2195	(0)	(0)
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220	22517	14744
Інші доходи	2240	12184	4485
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	(12)	(0)

Втрати від участі в капіталі	2255	(0)	(0)
Інші витрати	2270	(476)	(8)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	479178	364701
Фінансовий результат до оподаткування: збиток	2295	(0)	(0)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-95492	-68746
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	383686	295955
Чистий фінансовий результат: збиток	2355	(0)	(0)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	0	0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0
Інший сукупний дохід	2445	0	-4
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	0	-4
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	0	0
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	0	-4
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	383686	295951

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Матеріальні затрати	2500	594182	350967
Витрати на оплату праці	2505	107837	91891
Відрахування на соціальні заходи	2510	36738	32869
Амортизація	2515	82650	62621
Інші операційні витрати	2520	712066	560701
Разом	2550	1533473	1099049